

Brussel, 4 maart 2016
(OR. en)

6785/16

LIMITE

JAI 186
CFSP/PESC 180
COSI 34
COPS 66
ENFOPOL 60
COTER 24
SIRIS 36
FRONT 112
CATS 13
EDUC 75

NOTA

van:	de EU-coördinator voor terrorismebestrijding
aan:	Raad
Betreft:	Stand van de uitvoering van de verklaring van de leden van de Europese Raad van 12 februari 2015, de conclusies van de Raad JBZ van 20 november 2015 en de conclusies van de Europese Raad van 18 december 2015

Dit verslag van de EU-coördinator voor terrorismebestrijding schetst de vooruitgang die is geboekt met alle maatregelen als uiteengezet in de conclusies over terrorismebestrijding, die de leden van de Europese Raad op 12 februari 2015 hebben aangenomen. Het verslag houdt tevens rekening met de conclusies van de Raad JBZ van 20 november 2015 (over terrorisme en over een krachtiger strafrechtelijke reactie op radicalisering tot terrorisme en gewelddadig extremisme) en de conclusies van de Europese Raad van 17 en 18 december 2015.

In de door de EU-coördinator voor terrorismebestrijding opgestelde documenten 9422/1/15, 12318/15 en 14734/15 wordt de stand van de uitvoering in juni, oktober en november 2015 geëvalueerd.

Op basis van het verslag kunnen de volgende aanbevelingen worden geformuleerd:

Europol:

- De lidstaten moeten de detacheringen van personeel op het gebied van terrorismebestrijding verder opvoeren om het ECTC te ondersteunen. De Commissie wordt verzocht de ECTC-begroting te verhogen.
- De lidstaten die nog niet - of vrij weinig - bijdragen aan het FP Travellers, aan andere FP's van Europol en aan het EIS, worden aangemoedigd hun bijdragen te verhogen.

Persoonsgegevens van passagiers (PNR):

- De lidstaten moeten vaart zetten achter de nationale uitvoering van de PNR-richtlijn, zodra die door de Raad is vastgesteld (en mogen daar niet twee jaar mee wachten, ook al voorziet de richtlijn in die mogelijkheid). Ook moeten zij het gebruik van de PNR-gegevens harmoniseren. Het besluit van de Commissie om in het kader van het Fonds voor interne veiligheid (ISF) een uitnodiging tot het indienen van voorstellen te doen uitgaan om de interconnectiviteit van passagiersinformatie-eenheden (PIE's) te ondersteunen, is welkom. De lidstaten die nog geen PIE hebben opgezet, worden uitgenodigd om daartoe hun nationale deel van het ISF te gebruiken.

Prüm:

- De lidstaten die nog niet alle mogelijke operationele verbindingen tot stand hebben gebracht, moeten dit zo spoedig mogelijk doen.

Eurojust:

- De lidstaten moeten de betrokkenheid van Eurojust bij het FP Hydra faciliteren, zodat Eurojust tijdige en efficiënte ondersteuning kan bieden bij onderzoeken en vervolgingen in de lidstaten.
- De lidstaten worden aangemoedigd om voor uitwisseling van informatie en operationele samenwerking intensiever gebruik te maken van Eurojust.
- De samenwerking tussen Eurojust en het ECTC moet worden versterkt.

SIS II:

- Er moet zo spoedig mogelijk een zoekfunctie voor vingerafdrukken in SIS II geïmplementeerd worden.
- De lidstaten moeten hun bijdragen voor en hun gebruik van SIS II verder opvoeren.
- Europol moet zo spoedig mogelijk een systematische raadpleging van SIS II ontwikkelen.
- Frontex moet toegang hebben tot SIS II om de risicoanalyse te verbeteren en verdachte reisbewegingen op te sporen.
- Het gebruik van SIS II als onderzoeksinstrument moet worden gemaximaliseerd.
- De werkzaamheden van het Nederlandse voorzitterschap rond het in kaart brengen van juridische, technische en praktische belemmeringen en goede praktijken bij het gebruik van SIS II, moeten uitmonden in aanbevelingen voor de Raad JBZ in juni.

Eurodac:

- De rechtshandavingsinstanties van de lidstaten en Europol moeten volledig worden aangesloten op Eurodac en moeten dit systeem kunnen raadplegen met het oog op het voorkomen, opsporen en onderzoeken van ernstige criminaliteit en terroristische misdrijven.

Interpol:

- De lidstaten die nog niet op al hun buitengrensdorlaatposten over een elektronische verbinding met Interpol beschikken, moeten daar onverwijld werk van maken.
- De Commissie wordt verzocht steun te verlenen aan de inspanningen van de lidstaten om de kwaliteit van de gegevens in de databank voor gestolen of verloren reisdocumenten te verzekeren.

Grensbeveiliging:

- De vorderingen met de uitvoering door de lidstaten van de noodzakelijke systematische controles van EU-burgers moeten worden gemeten. De lidstaten wordt verzocht hun technologie waar nodig te upgraden.
- De registratie- en veiligheidscontroles van de relevante databanken in de hotspots moeten prioritair worden opgetrokken (technologie, personeel, processen).
- De lidstaten moeten extra deskundigen leveren voor Frontex, om dit agentschap te ondersteunen bij systematische kruiscontroles van informatie in de hotspots, en voor Europol, om de tweedelijnscontroles uit te voeren.
- Detectie van vervalste blanco paspoorten moet een prioriteit zijn in de hotspots en op andere plaatsen waar migranten binnenkomen.
- Systematische uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en Frontex moet zo spoedig mogelijk plaatsvinden.

EU-IRU:

- De lidstaten en Europol moeten samenwerken om het aantal meldingen door Europols IRU te verhogen.

Rehabilitatieprogramma's:

- De lidstaten wordt verzocht om voor de ontwikkeling van rehabilitatieprogramma's gebruik te maken van Commissiefinanciering.

Overzicht

Het verslag toont aan dat er weliswaar op alle gebieden vooruitgang wordt geboekt, maar dat de informatie-uitwisseling en de grensbeveiliging dringend verder moeten worden verbeterd.

De **informatie-uitwisseling en operationele samenwerking** via Europol en Eurojust zijn in 2015 aanzienlijk verbeterd ten opzichte van 2014, en ook sinds de laatste Raad JBZ van 4 december 2015. Er is sprake van connectiviteit van nagenoeg alle lidstaten wat betreft de terrorismebestrijdingsconfiguratie van Europol's Siena-netwerk (de 3 resterende lidstaten moeten in maart 2016 aangesloten zijn).

De uitwisseling van informatie weerspiegelt echter nog steeds niet de dreiging: terwijl nu, in vergelijking met het afgelopen jaar, de databank van Europol's **Focal Point Travellers** vijf keer zoveel persoonsbestanden telt, bevat het analysebestand slechts 2.786 geverifieerde FTF's (buitenlandse terroristische strijders) die door EU-lidstaten zijn ingevoerd. Het **Europees Informatiesysteem** (EIS) telt slechts 1.473 FTF's die door lidstaten zijn ingevoerd. Dit staat in contrast met gegronde ramingen dat ongeveer 5.000 EU-burgers naar Syrië en Irak zijn gereisd en zich daar bij Da'esh en andere extremistische groeperingen hebben aangesloten. Ook zij opgemerkt dat ruim 90 % van de bijdragen van de lidstaten met betrekking tot geverifieerde FTF's in het FP Travellers in 2015 van slechts 5 lidstaten afkomstig was. Niet alle FTF's worden systematisch opgenomen in **SIS II** en het **EIS** van Europol. De **Prüm-verbindingen** zijn toegevoegd sinds de Raad JBZ van december, maar verdere vooruitgang is nodig. Bovendien moeten de kwaliteit van de gegevens (gemeenschappelijke definities en formaten) en het uniforme gebruik van systemen (met name de invoering van SIS II-signalerings) worden verbeterd.

In 2015 werden er bij **Eurojust** slechts 18 operationele dossiers in verband met FTF's geregistreerd, en werd slechts over 104 lopende vervolgingen inzake terrorisme informatie uitgewisseld met Eurojust. Dit ondanks het feit dat, volgens het desbetreffende Raadsbesluit, de lidstaten over alle vervolgingen informatie moeten uitwisselen met Eurojust.

Europol's **Taskforce Fraternité**, op verzoek van de Franse autoriteiten opgericht ter ondersteuning van het onderzoek na de aanslagen in Parijs van november 2015, kan fungeren als blauwdruk voor de wijze waarop Europol's Europees Centrum voor terrorismebestrijding - dat in januari 2016 is opgericht - de lidstaten kan helpen bij toekomstige onderzoeken in het kader van terrorismebestrijding. Verscheidene lidstaten hebben al toegezegd deskundigen te zullen afvaardigen naar de taskforce en naar de gezamenlijke verbindingsteams die de werkzaamheden van het ECTC ondersteunen. Vooralsnog zijn er in de EU-begroting voor het begrotingsjaar 2016 geen extra posten opgenomen betreffende de oprichting van het ECTC en de belangrijkste ondersteunende vermogens, met name de EU-eenheid voor de melding van internet-uitingen (IRU) en het FIU.NET.

Toewerken naar **interoperabiliteit van de relevante EU-gegevensbanken** ten behoeve van de **veiligheidscontroles**, zoals gevraagd door de Europese Raad, is een prioriteit. De gewijzigde veiligheidssituatie en bedreigingen, de verbeterde technologieën en het gewijzigde EU-rechtskader sinds de oprichting van de gegevensbanken, vragen om een diepgaande reflectie. Het zal een complexe exercitie zijn, waarbij de EU "interoperabiliteit" en het ambitieniveau nader moet definiëren. De herziening van het desbetreffende rechtskader van SIS II en Eurodac (waarover dit jaar nog Commissievoorstellen worden verwacht) zal van belang zijn. Het SIS moet (op nationaal niveau) meer en meer worden gebruikt als verbeterd instrument voor de ondersteuning van onderzoeken, en mag dus niet beperkt blijven tot de ondersteuning van veiligheidscontroles. De rechtshandavingsinstanties van de lidstaten en Europol moeten volledig aansluiten op Eurodac en moeten dit systeem kunnen raadplegen met het oog op het voorkomen, opsporen en onderzoeken van ernstige criminaliteit en terroristische misdrijven. De Commissie is bezig met de voorbereiding van de implementatie van de functionaliteit inzake vingerafdrukken voor identificatiedoeleinden. Daartoe moet een systeem voor automatische herkenning van vingerafdrukken worden opgezet.

Verbinding van Europol en Frontex met de gegevensbanken van de EU is een prioriteit in de conclusies van 20 november, maar blijft een hele onderneming. In samenwerking met de Commissie werkt Europol aan verbetering van de toegang tot en het gebruik van SIS II, zodat er automatische zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd en er kan worden overgestapt van manuele ad hoc-raadpleging naar systematisch gebruik van SIS II. Europol werkt tevens aan een voorstel voor toegang tot het Visuminformatiesysteem en Eurodac (Europol is daar nog niet op aangesloten).

Uitwisseling van persoonsgegevens tussen Europol en Frontex is voortaan mogelijk omdat de operationele overeenkomst is gesloten. De nadere regelingen zijn nog in ontwikkeling, dus nu is systematische uitwisseling van persoonsgegevens nog niet mogelijk.

Wat de **veiligheid aan de buitengrenzen** betreft, zijn de elektronische aansluiting op de gegevensbanken van Interpol in alle buitengrensdorlaatposten en de automatische screening van reisdocumenten, die in maart 2016 hun beslag moeten krijgen, niet in alle lidstaten verwezenlijkt. De lidstaten worden aangemoedigd om systematisch alle FTF's in SIS II op te nemen. Dit is noodzakelijk om het systeem te verbeteren en informatie van betere kwaliteit op te nemen in de signalering zelf en in de aanvullende gegevens. Op basis van de antwoorden van de lidstaten op de vragenlijst van het voorzitterschap zijn de moeilijkheden momenteel: de verenigbaarheid van signaleringen met het oog op onopvallende of gerichte controle met andere signaleringscategorieën en de informatie over een hit bij die signaleringen; de onverenigbaarheid van artikel 36- en artikel 26-signaleringen (is voor een FTF in een andere lidstaat een Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd, dan wordt de dienst die een artikel 36-signalering invoert, niet op de hoogte gebracht); het uiteenlopende gebruik door de lidstaten van signaleringen krachtens artikel 36, lid 2, en artikel 36, lid 3, voor FTF's; het eventuele ontbreken van een grond voor aanhouding in geval van onopvallende controle van een FTF op basis van artikel 36, lid 3; en het gebrek aan informatie in verband met de signalering (wat moeilijkheden oplevert bij het onderscheiden van FTF's en andere misdrijven).

Daarnaast wijst het verschil tussen de cijfers over signaleringen in SIS II (voor signaleringen krachtens artikel 36, lid 3, ten behoeve van de nationale veiligheid, waren er op 31 december 2015 7.945 meldingen), en het aantal FTF's dat door de EU-lidstaten in het EIS is opgenomen (1.473 FTF's eind januari 2016), op een gebrek aan samenhang tussen de systemen. Alle meldingen door de lidstaten in SIS II in verband met FTF's moeten ook automatisch aan het EIS worden gemeld. Aanvullende informatie die gevoeliger ligt, moet voor analysedoeleinden worden gedeeld met Europol's FP Travellers (zodat de informatieverstrekker volledige controle kan uitoefenen op de gegevens).

De **veiligheidscontroles en de registratie in de hotspots** zijn verbeterd, maar verdere vooruitgang is nodig. Om de secundaire veiligheidscontroles te verbeteren wordt er gewerkt aan het inzetten van functionarissen onder de coördinatie van Europol, zoals opgemerkt in de conclusies van 20 november 2015; er zal steun moeten komen van de lidstaten, onder meer door de inzet van ervaren personeel als gedetacheerde nationale deskundigen, en door de vereiste financiering voor Europol. Blanco paspoorten die in Syrië en Irak worden gestolen en vervolgens door Da'esh worden gebruikt, geven aanleiding tot ernstige bezorgdheid. Dringende actie is nodig om dit probleem aan te pakken. Frankrijk heeft voorgesteld om te onderzoeken hoe speciale teams voor de detectie van deze blanco paspoorten (vervalste documenten) kunnen worden ingezet in de hotspots en op andere plaatsen waar migranten binnenkomen.

De gespecialiseerde documentdeskundigen van Frontex zijn reeds in alle hotspots operationeel en werken rechtstreeks met screeningsteams samen om te helpen bij de identificatieprocedures. Het is ook van belang om de **voortgang te meten met de vereiste automatische en systematische controles** van alle relevante gegevensbanken, die door de lidstaten aan de EU-buitengrenzen moeten worden uitgevoerd.

Met betrekking tot **vuurwapens** is er op enkele punten voortgang geboekt; zo is het aantal lidstaten dat aan het prioritaire punt vuurwapens van de EU-beleidscyclus deelneemt, van 13 naar 20 gestegen. Coördinatie van de verschillende initiatieven is van belang. Er moeten echter méér lidstaten deelnemen aan het proefproject voor de totstandbrenging van een enkele interface tussen het deel vuurwapens van SIS II en de gegevensbank i-ARMS van Interpol (tot dusver zijn slechts twee lidstaten betrokken).

Het **programma voor het traceren van terrorismefinanciering**(TFTP), is zeer waardevol voor het traceren van terrorismefinanciering. Omdat SEPA-transacties evenwel buiten het toepassingsgebied van het TFTP vallen, moet er te zijner tijd een EU-systeem ter aanvulling van het TFTP worden overwogen, zoals ook door de Commissie wordt voorgesteld in het EU-actieplan inzake terrorismefinanciering (begin februari 2016 gepubliceerd).

De Commissie heeft middelen vrijgemaakt om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van **rehabilitatieprogramma's** binnen en buiten gevangenissen, maar slechts enkele lidstaten hebben aanvragen ingediend voor de eerste uitnodiging tot het indienen van voorstellen. Deze zijn hoofdzakelijk gericht op methodes voor risicobeoordeling. Medio 2016 zal de Commissie een nieuwe uitnodiging doen uitgaan, waarvan de lidstaten zouden kunnen profiteren.

Ten slotte is het **aantal acties om terroristische propaganda tegen te gaan, toegenomen** (bv. door het werk van Europol's EU IRU en de zelfregulering door aanbieders van internetdiensten). Er moet echter meer worden gedaan om het aantal meldingen aan de sociale media te doen stijgen.

**Gedetailleerde beschrijving van recente en geplande activiteiten in verband met
terrorismebestrijding en bestrijding van gewelddadig extremisme**

Inhoud

I. DE VEILIGHEID VAN DE BURGERS GARANDEREN

1. Persoonsgegevens van passagiers (PNR) 12

2. Informatie-uitwisseling en operationele samenwerking..... 12

(Europol; Prüm; Garanderen van de interoperabiliteit van de relevante databanken in verband met veiligheidscontroles; Gestructureerde multilaterale aanpak voor operationele samenwerking in de strijd tegen terroristische dreigingen; Actualisering van het Kaderbesluit terrorismebestrijding; Actualisering van het Ecris-kaderbesluit van de Raad; Eurojust)

3. Buitengrenscontroles 20

Doelgerichte herziening van de Schengengrenscode; Stevige rechtsgrond voor de bijdrage van Frontex aan de strijd tegen terrorisme en georganiseerde criminaliteit en voor toegang tot de desbetreffende databanken; Documenteren en consulteren van SIS II; Biometrische gegevens in SIS II; Gebruik van Interpol-databanken; Toepassing van de gemeenschappelijke risico-indicatoren; Verwezenlijking van de veiligheidsaspecten van de hotspots/Frontex; Beheersing van de migratiecrisis via de IPCR - Veiligheid en hotspots; Samenwerking Frontex-Europol-Eurojust / veiligheidscontroles van migranten)

4. Vuurwapens en explosieven 28

5. Veiligheidsdiensten 29

6. Strijd tegen terrorismefinanciering..... 30

(TFTP EU-VS; FIU.NET)

7.	Richtlijn netwerk- en informatiebeveiliging.....	32
8.	Digitaal bewijsmateriaal	33

II. VOORKOMEN VAN RADICALISERING EN BESCHERMEN VAN WAARDEN

1.	Voorkomen - algemeen	34
	(Netwerk voor voorlichting over radicalisering (RAN) - Excellentiecentrum)	
2.	Internet.....	35
	(EU-eenheid voor de melding van internet-uitingen (IRU); EU-internetforum; Adviesteam voor strategische communicatie inzake Syrië (SSCAT))	
3.	Strafrechtelijke reactie op radicalisering	37
4.	Voorkomen van radicalisering door middel van onderwijs, het bevorderen van verdraagzaamheid en het bestrijden van discriminatie, racisme en vreemdelingenhaat.....	39
	(Onderwijs; Bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat; Aanpak van de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen op internet waarin wordt opgeroepen tot geweld en haat; Instrumentarium voor communicatie rond respect, verdraag- zaamheid en non-discriminatie in de EU)	

III. SAMENWERKEN MET ONZE INTERNATIONALE PARTNERS

	(Midden-Oosten en Noord-Afrika, en Turkije; Westelijke Balkan; Beveiliging van de luchtvaart)	41
--	--	----

I. DE VEILIGHEID VAN DE BURGERS GARANDEREN

1. Persoonsgegevens van passagiers (PNR)

Vier en een half jaar na de indiening van het Commissievoorstel voor een PNR-richtlijn heeft de Raad op 4 december 2015 zijn goedkeuring gehecht aan de compromistekst (waarover met het Europees Parlement overeenstemming was bereikt) voor een richtlijn inzake het gebruik van persoonsgegevens van passagiers (PNR) voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven en zware criminaliteit. De tekst is op 10 december 2015 door de commissie LIBE bekrachtigd. Het Europees Parlement zal in de zomer stemmen over de richtlijn, die vervolgens voor vaststelling aan de Raad zal worden voorgelegd. Na de vaststelling hebben de lidstaten twee jaar de tijd om de wetgeving, regelgeving en administratieve bepalingen die nodig zijn om deze richtlijn na te leven, ten uitvoer te leggen. **De lidstaten moeten vaart zetten achter de nationale omzetting, om zo spoedig mogelijk aan de richtlijn te kunnen voldoen.**

De nieuwe richtlijn verplicht de luchtvaartmaatschappijen ertoe aan de autoriteiten van de lidstaten de PNR-gegevens door te geven van vluchten die de EU binnenkomen of uitgaan. De lidstaten zullen tevens PNR-gegevens over (specifieke vluchten) binnen de EU kunnen verzamelen, zonder daartoe verplicht te zijn. Elke lidstaat zal een zogenoemde passagiersinformatie-eenheid (PIE) moeten opzetten, die de PNR-gegevens van de luchtvaartmaatschappijen in ontvangst neemt. De Commissie heeft verscheidene lidstaten geholpen bij het opzetten van een PIE; ze wordt verzocht dat voor de overige lidstaten ook te doen.

2. Informatie-uitwisseling en operationele samenwerking

De ministers van JBZ hebben tijdens hun informele zitting van 25 januari 2016 in Den Haag van gedachten gewisseld over het delen van informatie. Het Nederlandse voorzitterschap organiseert op 1 maart 2016 een vergadering op hoog niveau over het tegengaan van reizen voor terrorisme, met de bedoeling een stand van zaken op te maken wat betreft het opsporen en tegengaan van terroristische reisbewegingen en inzake het uitwisselen van informatie, teneinde na te gaan waar eventueel nog belemmeringen bestaan voor een effectieve uitwisseling van informatie en verbeteringsvoorstellen te doen.

– *Europol*

Op 1 januari 2016 is Europol gestart met het **Europees Centrum voor terrorismebestrijding (ECTC)**. Met dit platform kunnen de lidstaten de informatie-uitwisseling en de operationele samenwerking verbeteren bij: het monitoren en opsporen van buitenlandse terroristische strijders; het bestrijden van de handel in illegale vuurwapens; alsook het bestrijden van de financiering van terrorisme en het in kaart brengen van nieuwe onderzoeksterreinen. De lidstaten kunnen gebruikmaken van alle Europol-instrumenten op het gebied van georganiseerde criminaliteit en cybercriminaliteit. Het ECTC fungeert als informatieknoppunt inzake terrorismebestrijding voor rechtshandavingsinstanties in de EU-lidstaten en daarbuiten, en verstrekt operationele ondersteuning, coördinatie en expertise voor de onderzoeken van de lidstaten, en een strategische ondersteuningscapaciteit, onder meer wat betreft de aanpak van het gebruik van sociale media voor radicaliseringsdoeleinden.

Op 7 december 2015 werd, op verzoek van de Franse autoriteiten, bij Europol de **taskforce Fraternité** opgericht om de diverse onderzoeksinstanties op lange termijn bij te staan. De algemene taak van de taskforce Fraternité bestaat erin, het anti-terrorismeonderzoek in Europa in de nasleep van de terroristische aanslagen in Parijs van 13 november 2015 te ondersteunen. Meer dan 60 Europol-functionarissen werden ingezet voor activiteiten ter ondersteuning van de eerste reactie (EMRT). Thans houden 21 Europol-functionarissen zich permanent bezig met de rechtstreekse ondersteuning van de taskforce "Fraternité": dit kan worden gezien als een blauwdruk van de wijze waarop het ECTC in de toekomst kan worden ingezet. **Vooralsnog** zijn in de begroting voor het begrotingsjaar 2016 **geen extra posten** voor de oprichting van het ECTC (m.i.v. EU-IRU en FIU.NET) opgenomen. Europol heeft in december 2015 een middelenraming voor het ECTC aan de Europese Commissie voorgelegd.

Verscheidene lidstaten, waaronder Oostenrijk (ondersteuning van de Werkgroep Dumas), het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Spanje en Frankrijk hebben in hun Europol-verbindingsbureau extra personeel aangesteld om de werkzaamheden op het gebied van terrorismebestrijding te ondersteunen (gezamenlijk verbindingsteam om beter te kunnen reageren in het geval van grensoverschrijdende onderzoeken). De taskforce Fraternité die is opgericht om het onderzoek naar de aanslagen in Parijs te ondersteunen, wordt thans bijgestaan door 4 gedetacheerde nationale deskundigen uit Frankrijk (3) en Spanje (1). De lidstaten wordt verzocht **nog meer personeel op het gebied van terrorismebestrijding te detacheren** om het werk van het binnen Europol opgerichte ECTC te ondersteunen.

De lidstaten hebben grote vorderingen gemaakt met het aansluiten van hun terrorismebestrijdingsinstanties op de specifieke **SIENA-terrorismebestrijdingsconfiguratie**. Waar begin december 2015 slechts 15 EU-lidstaten waren aangesloten, zijn nu 25 lidstaten verbonden met het terrorismebestrijdingsonderdeel van Siena (en de terrorismebestrijdingsinstanties van de drie overige LS zullen zich naar verwachting eerlang aansluiten). Eind januari 2016 waren ook zes derde partijen aangesloten. Siena zal in 2016 (volgens planning in het derde kwartaal) naar rubriceringsniveau "EU CONFIDENTIAL" worden geüpgraded. Het is de bedoeling dat het **communicatienetwerk van de Politiewerkgroep Terrorisme (PWGT)** (EU SECRET) in de toekomst wordt gehost door en geïntegreerd in Europol, zodat een complementaire en samenhangende communicatie-infrastructuur van terrorismebestrijdingsinstanties in de hele EU ontstaat.

Op basis van een technische en juridische evaluatie van de Commissie is Europol gestart met de uitvoering van de conclusies van de Raad van 20 november 2015 "om Europol in staat te stellen systematische kruiscontroles te verrichten tussen de Europol-databanken en het SIS II", en voert het daartoe automatische zoekopdrachten in het SIS in. Europol heeft zijn werkprogramma 2016 tegen het licht gehouden om de toegang tot grootschalige databanken zoals SIS II, VIS en Eurodac te verbeteren; daarnaast is er de noodzaak om kwesties rond de interoperabiliteit van de systemen aan te pakken. Vooral nog verricht Europol manuele controles in SIS II en wordt het systeem in beperkte mate gebruikt (slechts 741 zoekopdrachten in 2015, het eerste jaar dat Europol met SIS II verbonden was). Overeenkomstig de SIS II-rechtsinstrumenten kan Europol geen signaleringen in SIS II opnemen en heeft het geen toegang tot signaleringen met betrekking tot vermiste personen of weigeringen van toegang tot, c.q. verblijf op het grondgebied van een lidstaat. Daar komt nog bij dat Europol geen gegevens van SIS II mag overbrengen naar een ander computersysteem met het oog op gegevensvergaring of -verwerking door of bij Europol, en evenmin delen van SIS II mag downloaden of kopiëren.

SIS II moet een belangrijke bron van informatie worden, die de criminele inlichtingen van Europol aanvult. Op basis van artikel 36 van het SIS II-Raadsbesluit ("onopvallende controles") in SIS II opgenomen gegevens over een specifieke persoon of een specifiek voertuig kunnen Europol bijvoorbeeld informatie verschaffen over het bestaan van een onderzoek naar dit specifieke 'target' in een andere lidstaat. Het zou de functie van Europol als EU-informatieknooppunt ten goede komen indien Europol kruiscontroles zou kunnen verrichten tussen de informatie die het via zijn communicatiekanalen verkrijgt (met name van niet-SIS-lidstaten of van derde partijen) en de in SIS II beschikbare informatie. Europol is voornemens in 2016 de capaciteit te ontwikkelen om regelmatig automatische zoekopdrachten in SIS II uit te voeren. Dit is met name van belang in het geval van kruiscontroles van informatie die uit niet-Schengenlanden is ontvangen.

Europol is nog niet verbonden met het **Visuminformatiesysteem (VIS)** of met **Eurodac** (het heeft plannen om via het nationale toegangspunt van Nederland toegang te krijgen tot deze databank). Het vergt enige tijd om uit te maken hoe de optimale regeling eruitziet. Europol zal in 2016 een voorstel voor het met elkaar in overeenstemming brengen van vermogens uitwerken. VIS en Eurodac zullen daarbij worden betrokken.

In vergelijking met 2014 zijn de bijdragen van de lidstaten voor, en het gebruik van Europol in 2015 fors gestegen. Dit is echter nog steeds geen afspiegeling van de omvang van de dreiging. Het Focal Point Travellers omvat bijvoorbeeld minder dan de helft van het geraamde aantal Europese buitenlandse terroristische strijders. Verdere verbeteringen zijn nodig.

Het Europol-informatiesysteem (EIS) - als referentiesysteem dat direct beschikbaar is voor alle lidstaten - bevat thans gegevens over meer dan 3.800 buitenlandse strijders en hun metgezellen, met inbegrip van gegevens van derden (hoofdzakelijk Interpol). In de nasleep van de aanslagen in Parijs van november 2015 is het aantal aan terrorisme gelinkte personen gestegen tot in totaal meer dan 7.700 (dit is meer dan een verdubbeling: aan het einde van het derde kwartaal van 2015 was dit nog 3.732). Er staan nu ruim 4.300 aan terrorisme gelinkte personen (het bovengenoemde aantal buitenlandse strijders en hun metgezellen meegerekend) in het EIS. Het aantal bevestigingen van het EIS door EU-lidstaten is met 63% gestegen in de periode 2014-2015 (van 367.922 tot 598.652). In 2014 hebben de EU-lidstaten amper 18 buitenlandse terroristische strijders in het EIS geregistreerd. Eind januari 2016 waren het er 1.473. Dit is een sterke stijging, maar nog steeds geen weergave van de volle omvang van de dreiging.

Het **Focal Point (FP) "Travellers"** bevat thans gegevens van 18.572 personen. Nauwelijks een jaar geleden waren dat er slechts 3.600. In dit totale aantal (waarin ook metgezellen e.d. zijn meegerekend) zitten thans 4.714 geverifieerde reizende buitenlandse terroristische strijders (FTF's). Van deze 4.714 FTF's waren eind 2015 2.407 geverifieerde FTF's door EU-lidstaten gemeld, en in 2016 nog eens 379 (in totaal dus 2.786 FTF's). Daarmee is het aantal geverifieerde FTF's met 1.023 gestegen sinds het laatste verslag van de CTC (november 2015). De huidige situatie is gebaseerd op een aantal van meer dan 1.900 afzonderlijke bijdragen van lidstaten en geassocieerde partners tot dusver (een jaar geleden waren er ongeveer 600 bijdragen). Uit de cijfers voor 2016 komt reeds een sterke stijging ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar tot uiting. Daarbij moet echter worden aangetekend dat meer dan 90 % van de bijdragen van de EU-lidstaten met betrekking tot geverifieerde FTF's in het FP Travellers in 2015 van slechts 5 lidstaten afkomstig was.

De lidstaten die nog niet - of aanzienlijk minder - bijdragen aan het FP Travellers of aan andere FP's van Europol, worden aangemoedigd hun bijdragen te verhogen.

Het **Focal Point (FP) "Hydra"** (gewijd aan islamistisch terrorisme) van het analysebestand (AWF) van Europol inzake terrorisme bevat momenteel meer dan 620.000 databestanden, waaronder 64.000 persoonsbestanden (bv. over verdachten, metgezellen, e.d. - een stijging met meer dan 3.500 persoonsbestanden in 2015) en meer dan 11.000 bestanden in verband met netwerken en organisaties (dit zijn er meer dan 300 méér dan bij het begin van 2015). Deze gegevens worden in samenwerking met de partners van Europol voortdurend geactualiseerd en zijn gebaseerd op meer dan 12.800 bijdragen aan FP Hydra tot dusver (stijging van 12% in 2015). In de periode 2014-2015 hebben de lidstaten hun bijdragen aan FP Hydra bijna verdubbeld (van 543 tot 1.031); het aantal bijdragen over personen aan FP Hydra door de lidstaten is in diezelfde periode vrijwel verdrievoudigd (van 1589 tot 4398). **Het verdient aanbeveling dat de lidstaten de betrokkenheid van Eurojust bij het FP Hydra faciliteren, om ervoor te zorgen dat Eurojust tijdige en efficiënte ondersteuning kan bieden bij de opsporingen en vervolgingen in de lidstaten.**

– *Prüm*

In het kader van de Prüm-samenwerking (Besluit 2008/615/JBZ van de Raad van 23 juni 2008) wordt gebruikgemaakt van een mechanisme voor gegevensuitwisseling waarmee de lidstaten elkaar ten behoeve van rechtshandhaving en terrorismebestrijding toegang verlenen tot hun databanken met forensische biometrische gegevens (DNA, vingerafdrukken) en tot hun voertuigregistratiegegevens. In januari 2016 waren 22 lidstaten operationeel wat betreft DNA-gegevens (eind november 2015 waren er 21 operationeel); waren 21 lidstaten operationeel wat betreft vingerafdrukgegevens (was 20); en waren 20 lidstaten operationeel wat betreft voertuigregistratiegegevens (was 18 eind november 2015). Sinds de zitting van de Raad JBZ van december 2015 is het aantal Prüm-verbindingen tussen deze 22 lidstaten fors toegenomen (zeven nieuwe verbindingen voor het uitwisselen van DNA-gegevens; 18 nieuwe verbindingen voor het uitwisselen van vingerafdrukgegevens). Daar staat tegenover dat vier Prüm-lidstaten helemaal niet operationeel zijn, en dat de meeste lidstaten nog niet alle voordelen van een volledige interconnectiviteit voor de drie soorten gegevens benutten. Dit is vooral te wijten aan technische of organisatorische problemen die op nationaal niveau moeten worden opgelost.

– ***Garanderen van de interoperabiliteit van de relevante databanken in verband met veiligheidscontroles***

Het COSI heeft op 2 en 3 maart 2016 een eerste keer van gedachten gewisseld over de interoperabiliteit van de EU-databanken. Het is belangrijk dat wordt bepaald wat onder interoperabiliteit wordt verstaan en hoever men daarin wil gaan, rekening houdend met de toegenomen dreiging en met de technologische ontwikkelingen. In het kader van het pakket slimme grenzen, dat eind maart wordt bekendgemaakt, zal de Commissie met een mededeling komen over met name één aspect hiervan, te weten: hoe kan de raadpleging van de IT-systemen van grensbewakings- en rechtshandhavingsinstanties doeltreffender worden gemaakt. Ook bij het actualiseren van de SIS II- en de Eurodac-verordeningen zal aandacht moeten worden geschonken aan het interoperabiliteitsvraagstuk.

– ***Gestructureerde multilaterale aanpak voor operationele samenwerking in de strijd tegen terroristische dreigingen***

Het COSI heeft op 2 en 3 maart 2016 hierover een eerste keer van gedachten gewisseld en is nagaan of er een methode kan worden ontwikkeld om tot een gestructureerde multilaterale aanpak voor operationele samenwerking in de strijd tegen terroristische dreigingen te komen.

– ***Actualisering van het Kaderbesluit terrorismebestrijding***

De Commissie heeft op 2 december 2015 een voorstel voor een richtlijn betreffende terrorismebestrijding en tot actualisering van Kaderbesluit 2002/475/JBZ ingediend. Het richtlijnvoorstel introduceert een breder kader voor strafbaarstelling van criminele gedragingen die verband houden met het verschijnsel buitenlandse terroristische strijders, zoals voorgeschreven in Resolutie 2178 (2014) van de VN-Veiligheidsraad en het Aanvullend Protocol bij het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme, dat op 22 oktober 2015 namens de EU is ondertekend. Zodra de bepalingen van dat protocol in EU-recht zijn omgezet, zal de weg openliggen voor de definitieve sluiting van het Aanvullend Protocol namens de EU, onder voorbehoud van goedkeuring door het Europees Parlement. Na intensieve onderhandelingen in de Groep materieel strafrecht sinds januari 2016 is op 11 maart 2016 een compromistekst aan de Raad JBZ voorgelegd als basis voor het bereiken van een algemene oriëntatie. Dit zal de Raad in staat stellen de onderhandelingen met het Europees Parlement te starten in het kader van de gewone wetgevingsprocedure met het oog op de definitieve vaststelling van de ontwerprichtlijn.

Actualisering van het Ecris-kaderbesluit van de Raad

Op 19 januari 2016 heeft de Commissie een voorstel aangenomen tot wijziging en bijwerking van het Europees Strafregerinformatiesysteem (Ecris), dat in 2012 is opgezet. Het voorstel heeft tot doel, de uitwisseling van strafregisters van niet-EU-burgers in de EU te vergemakkelijken. Het zal ervoor zorgen dat Ecris - dat al intensief wordt gebruikt voor het uitwisselen van strafregisters van EU-burgers - maximaal wordt benut. De Raad zal naar verwachting in juni 2016 een algemene oriëntatie betreffende het richtlijnvoorstel aannemen.

– *Eurojust*

Hoewel de informatie-uitwisseling en de operationele samenwerking in het kader van Eurojust in 2015 sterk zijn **toegenomen** in vergelijking met 2014, vormen de **aantallen vooralsnog geen afspiegeling van de omvang van de dreiging**.

Het aantal in 2015 bij Eurojust geregistreerde terrorismezaken (41 zaken - waarvan 39 operationele, waaronder 18 met betrekking tot buitenlandse terroristische strijders) is sterk gestegen ten opzichte van 2014 (14 zaken - waarvan 13 operationele, waaronder 3 met betrekking tot buitenlandse terroristische strijders). Eurojust heeft in 2015 voor het eerst een coördinatiecentrum (inzake buitenlandse terroristische strijders) georganiseerd, naast 15 coördinatievergaderingen over operationele terrorismezaken (waarvan er zes betrekking hadden op buitenlandse terroristische strijders). Het agentschap verleent onverminderd steun voor de gemeenschappelijke onderzoeksteams (GOT's) in terrorismezaken: twee GOT's in 2014, met vier deelnemende lidstaten, en drie GOT's in 2015, met zes deelnemende lidstaten.

Er is aanzienlijk meer informatie over vervolgingen en veroordelingen aan Eurojust verstrekt op basis van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad. Zo is er ruim drie keer meer informatie over lopende vervolgingen verstrekt (in 2014 waren er 30 zaken waarin dergelijke informatie werd verstrekt; in 2015 waren het er 104). Ook het aantal aan Eurojust gemelde afgesloten rechtszaken over strafbare feiten van terroristische aard is gestegen (van 180 in 2014 tot 217 in 2015). In 2015 hadden de afgesloten rechtszaken betrekking op 513 personen (onder wie 85 vrouwen). **De lidstaten wordt verzocht nog méér informatie over strafbare feiten van terroristische aard aan Eurojust door te geven en deze informatie regelmatig, tijdig en systematisch te verstrekken.**

Zoals voorgeschreven in Besluit 2005/671/JBZ van de Raad moet de aan Eurojust verstrekte informatie gegevens bevatten over alle vervolgingen en veroordelingen voor strafbare feiten van terroristische aard, alsook informatie over de specifieke omstandigheden van deze strafbare feiten, verbanden met andere relevante zaken, verzoeken om wederzijdse rechtshulp en informatie over de uitvoering van dergelijke verzoeken. Dit zou ertoe moeten leiden dat de lidstaten meer profijt hebben van het vermogen van Eurojust om verbanden tussen zaken bloot te leggen, en van de voortdurende inspanningen van Eurojust om met de lidstaten gedeelde problemen en beste praktijken in verband met vervolgingen voor strafbare feiten van terroristische aard te centraliseren en te analyseren, meer bepaald via de zogeheten *Terrorism Convictions Monitors* (TCM) van Eurojust en de bijdragen van Eurojust voor het jaarlijks verslag over de stand van zaken en de tendensen in verband met het terrorisme in Europa (TE-SAT-verslag). Begint maart 2016 verschijnt een nieuw nummer van de TCM. Eurojust heeft eind februari 2016 een bijdrage voor het TE-SAT-verslag 2016 voorgelegd. Zowel in de TCM als in het TE-SAT-verslag wordt opnieuw ingegaan op ontwikkelingen in de nationale terrorismewetgeving.

Eurojust heeft in november 2015 een derde gerubriceerd verslag "Foreign Terrorist Fighters: Eurojust's Views on the Phenomenon and the Criminal Justice Response" (Buitenlandse terroristische strijders: de kijk van Eurojust op dit fenomeen en op de strafrechtelijke reactie) uitgebracht. In dit verslag analyseert Eurojust verschillende nationale invalshoeken wat betreft de strafrechtelijke reactie op buitenlandse terroristische strijders, alsook de lessen die zijn getrokken uit onderzoeken naar en vervolgingen van buitenlandse terroristische strijders. Een samenvatting van de belangrijkste bevindingen in het verslag is op 16 februari door het college van Eurojust goedgekeurd en op diezelfde dag als "Limited"-document verspreid.

Tijdens de 10e bijeenkomst van het Adviesforum van procureurs-generaal en hoofden van het openbaar ministerie van de lidstaten (11 december 2015) is overeenstemming bereikt over conclusies (doc. 5930/16) over drie belangrijke thema's, waaronder terrorismebestrijding. Op 25 november 2015 is bij Eurojust een vergadering over de oprichting van een justitieel netwerk cybercriminaliteit gehouden; de aanwezige deskundigen waren het erover eens dat zo'n gespecialiseerd netwerk, ondersteund door Eurojust, moet worden opgericht.

Het ECTC moet nauw met Eurojust samenwerken om ten volle gebruik te kunnen maken van de coördinatie-instrumenten en de jarenlange ervaring met veldwerk van Eurojust, alsook van het Eurojust-netwerk van nationale correspondenten voor terrorismeaangelegenheden in de lidstaten, Noorwegen, Zwitserland en de Verenigde Staten.

3. Buitengrenscontroles

– *Doelgerichte herziening van de Schengengrenscode*

In overeenstemming met de mandaten die werden verleend door de Raad JBZ in november 2015 en de Europese Raad in december 2015, hebben de betrokken Groep van de Raad en de JBZ-raden het voorstel van de Commissie voor een doelgerichte **wijziging van de Schengengrenscode(ingediend op 15 december 2015)** als prioriteit behandeld.

Dit voorstel strekt in de eerste plaats tot de invoering van **verplichte systematische controles aan de land-, zee- en luchtgrenzen** voor burgers van de Unie en andere personen die het recht op vrij verkeer genieten, door hen systematisch te controleren aan de hand van de relevante databanken. Het systematisch controleren van burgers van de Unie aan de hand van databanken gebeurt op basis van een "hit/no-hit-systeem", waarbij de databanken worden gebruikt op een manier die slechts zeer beperkte gevolgen heeft voor het recht op bescherming van persoonsgegevens en wordt gerechtvaardigd door de veiligheidsoverwegingen. De algemene oriëntatie over de compromistekst van het voorzitterschap is bereikt in de Raad JBZ van 25 februari 2016.

– *Een stevige rechtsgrondslag voor de bijdrage van Frontex aan de strijd tegen terrorisme en georganiseerde criminaliteit en voor toegang tot de relevante databanken*

Op 15 december 2015 heeft de Commissie het voorstel ingediend voor een verordening betreffende de Europese grens- en kustwacht (dat kan worden gezien als een significante versterking van het mandaat van Frontex en waarbij het agentschap een nieuwe naam krijgt). In het ontwerp, dat momenteel in de Raad wordt behandeld, zijn bepalingen opgenomen waarbij het agentschap in staat wordt gesteld in zijn risicoanalyse aspecten van grensoverschrijdende criminaliteit en terrorisme te bestrijken. Zo zal het agentschap persoonsgegevens kunnen verwerken van personen die worden verdacht van betrokkenheid bij terroristische daden en kunnen samenwerken met andere agent-schappen van de Unie en internationale organisaties op het gebied van preventie van grens-overschrijdende criminaliteit en terrorisme. Wat betreft de toegang tot nationale databanken en Europese databanken is in de ontwerpverordening voorzien dat de lidstaten verplicht zullen zijn leden van de Europese grens- en kustwachtteams toegang tot die databanken te verlenen. In de toelichting heeft de Commissie aangegeven dat zij zal onderzoeken of het mogelijk is het agentschap toegang te verlenen tot Europese databanken zoals het Schengeninformatiesysteem (SIS), en zal overwegen voorstellen in te dienen tot wijziging, indien nodig, van de rechtshandelingen die de rechtsgrondslag voor de databanken vormen.

– **Documenteren en gebruiken van het SIS II**

Het efficiënt gebruiken van het Schengeninformatiesysteem II (SIS II) houdt onder meer in het **systematisch delen van alle desbetreffende data uit hoofde van artikel 36, leden 2 en 3** en het zorgen voor kwaliteitsnormen met betrekking tot de gegevens. Tijdens de voorbije 12 maanden is het gebruik van signaleringen en treffers in het SIS uit hoofde van artikel 36, leden 2 en 3, aanmerkelijk toegenomen en hebben meer dan de helft van de lidstaten van de EU gebruikgemaakt van het mechanisme voor onmiddellijke rapportering.

	31 december 2014	31 december 2015
Aantal signaleringen van personen met het oog op onopvallende of gerichte controle (artikel 36, lid 2)	44 669 signaleringen	61 575 signaleringen
Aantal signaleringen van personen met het oog op onopvallende of gerichte controle omwille van de veiligheid van de staat (art. 36, lid 3)	1 859 signaleringen	7 945 signaleringen
Aantal signaleringen van personen met het oog op onopvallende of gerichte controle uit hoofde van artikel 36, leden 2 en 3 en met de vereiste van onmiddellijke rapportering	- Deze functionaliteit is in praktijk gebracht in februari 2015.	5 189 signaleringen (gegevens van 21 EU-lidstaten)

De frequentie van het gebruik van SIS II varieert sterk tussen de lidstaten onderling en de lidstaten passen uiteenlopende normen toe bij het gebruiken van SIS II voor de bestrijding van terrorisme (zie document 5722/16 EU RESTREINT). Bovendien is het **niet mogelijk na te gaan hoeveel van de signaleringen betrekking hebben op buitenlandse terroristische strijders/terroristen**. Buitenlandse terroristische strijders/terroristen kunnen eveneens voorkomen in andere categorieën van signaleringen zoals signalering met het oog op aanhouding of weigering van toegang. De moeilijkheden behelzen onder meer: de voorschriften inzake de verenigbaarheid van signaleringen, die een belemmering zijn voor het creëren van signaleringen uit hoofde van verschillende artikelen voor dezelfde persoon (bijvoorbeeld artikel 26 SIS II (wanneer voor een buitenlandse terroristische strijder een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd) en artikel 36 SIS II); geen eenvormig gebruik van SIS II door de lidstaten met betrekking tot buitenlandse terroristische strijders; gebrek aan relevante informatie in verband met een signalering; moeilijkheden met het ter plekke houden van personen bij onopvallende controles; gebrek aan procedures voor een treffer met betrekking tot een persoon met ongeldige reisdocumenten; en geen systematische opname van alle buitenlandse terroristische strijders in SIS II door alle lidstaten.

De lidstaten stellen onder meer voor: invoering van een specifieke signalering voor buitenlandse strijders/terrorisme, eenvormiger regels voor het creëren van signaleringen uit hoofde van art. 36 met betrekking tot buitenlandse terroristische strijders, analyse van de informatie van SIS II door Europol.

De Commissie dient te worden verzocht (a) iets te ondernemen met betrekking tot kwesties zoals de gemeenschappelijke kwaliteitsnormen voor de gegevens van signaleringen op basis van de besprekingen die zijn gehouden in het SIS/VIS-comité, de Groep Schengenaangelegenheden (SIS/SIRENE) en die zullen worden gehouden in de Groep terrorisme op 8 maart 2016, waaraan SIS/SIRENE-deskundigen zullen deelnemen, en (b) praktische sturing te geven voor de lidstaten.

Mogelijke **oplossingen** zijn: het invoeren van een specifiek nieuw artikel in SIS II voor terroristische misdrijven, of overeenstemming over het gebruik van één bestaand artikel voor terroristische misdrijven om signaleringen wegens terrorisme te onderscheiden van andere misdrijven. Indien er daarnaast gemeenschappelijke criteria en normen komen voor de opname van signaleringen betreffende buitenlandse terroristische strijders, zoals eventueel een nieuw formulier, wordt een eenvormiger gebruik van SIS II mogelijk met betrekking tot buitenlandse terroristische strijders en andere personen die worden verdacht van terrorisme. Het zal belangrijk zijn op basis van die normen opleiding (vooral voor eindgebruikers) te organiseren, in alle lidstaten met de steun van Cepol. De Commissie dient te worden verzocht die normen te ontwikkelen en deze samen met haar in april 2016 geplande verslag/studie over de tenuitvoerlegging van SIS II te presenteren. Voorts dient, in het vooruitzicht van de nieuwe wetgevingsvoorstellen over SIS II die tegen eind 2016 worden verwacht, **een uniforme gemeenschappelijke aanpak te worden opgesteld voor het creëren van signaleringen en de inhoud ervan.**

– ***SIS II biometrische kenmerken***

Hoewel in het SIS II-systeem 90 000 vingerafdrukken zijn opgenomen, is er **nog geen zoekfunctie voor**. Toegang tot foto's en vingerafdrukken is alleen mogelijk om bij twijfel een identiteit te bevestigen (artikel 22, punt b) van de twee desbetreffende rechtsinstrumenten betreffende SIS II¹). Volgens de vigerende rechtsinstrumenten mogen vingerafdrukken al worden gebruikt als biometrisch identificatiekenmerk om de identiteit van een persoon vast te stellen (zoekfunctie op basis van biometrische kenmerken voor vingerafdrukken), zodra dat vanuit technisch oogpunt mogelijk is. De Commissie heeft op 29 februari 2016 een verslag over de technologie gepresenteerd en moet het EP raadplegen (artikel 22, punt c)²).

¹ Verordening (EG) nr. 1987/2006 betreffende de instelling, de werking en het gebruik van het Schengeninformatiesysteem van de tweede generatie (SIS II), PB L 381 van 28.12.2006, blz. 4, en Besluit 2007/533/JBZ betreffende de instelling, de werking en het gebruik van het Schengeninformatiesysteem van de tweede generatie (SIS II), PB L 205 van 7.8.2007, blz. 63.

– *Gebruik van Interpol-databanken*

Volgens de conclusies van de Raad van 20 november 2015 moeten er een elektronische verbinding met de relevante databanken van Interpol aan alle grensovergangen aan de buitengrenzen en automatische screening van reisdocumenten komen uiterlijk eind maart 2016. Evenwel hebben **ten minste twee lidstaten nog steeds geen elektronische verbinding met de Interpolinstrumenten tot stand gebracht op al hun grensovergangen aan de buitengrenzen** (lucht, land, zee). In diverse lidstaten wordt de databank van gestolen of verloren reisdocumenten (SLTD) nog steeds manueel bijgewerkt, waardoor de bijwerking vertraging oploopt. Bovendien vergt dat veel personele middelen indien het op systematische wijze gebeurt. In een aantal lidstaten wordt nog steeds geen automatische screening van de SLTD uitgevoerd.

Het aantal opzoeken in de SLTD voor alle lidstaten is gestegen van 280 749 717 in 2014 tot 360 359 191 in 2015. Toch vormt de kwaliteit van de data een groeiend punt van zorg. De lidstaten zouden dat aspect moeten verstevigen met de steun van het secretariaat-generaal van Interpol (bv. intrekking door de betrokken lidstaat die het paspoort heeft afgegeven van ieder verloren of gestolen reisdocument). Daarnaast is **bewustmaking van het publiek** noodzakelijk om duidelijk te maken dat een verloren of gestolen paspoort door criminelen of terroristen kan worden gebruikt, ook door buitenlandse terroristische strijders, om met een valse identiteit binnen de EU te reizen. De Commissie dient te worden verzocht de inspanningen van de lidstaten te steunen door te zorgen voor kwalitatieve data en door bewustmaking van het publiek te bevorderen, in nauwe samenwerking met Interpol.

– *Toepassing van de gemeenschappelijke risico-indicatoren*

De operationele plannen van de respectieve gezamenlijke operaties waarvan de coördinatie in handen is van Frontex zijn werden gewijzigd en bevatten instructies voor de identificatie van buitenlandse terroristische strijders door middel van kruiscontroles met de relevante databanken aan de hand van de gemeenschappelijke risico-indicatoren. Dat impliceert het doorverwijzen van in aanmerking komende personen voor een gedetailleerde tweedelijnscontrole en behelst waar nodig verdere doorverwijzing naar de nationale inlichtingendiensten. Die gevallen dienen eveneens te worden gerapporteerd aan Frontex, samen met informatie over het resultaat van de controle van de verdachte aan de hand van de gemeenschappelijke risico-indicatoren, of over nieuwe waargenomen indicatoren die in aanmerking komen om op bredere schaal te worden verspreid.

Overeenkomstig het verzoek van de Commissie en de Raad steunt Frontex de lidstaten bij de tenuitvoerlegging van de gemeenschappelijke risico-indicatoren als onderdeel van alle operaties aan grensdoorlaatposten. Frontex heeft deze operationele doelstelling en de bijbehorende rapportering opgenomen als afzonderlijke activiteit in alle land- en luchtoperaties in grensdoorlaatposten.

De planning van de door Frontex gecoördineerde operaties in grensdoorlaatposten aan de zeegrenzen zal later in 2016 plaatsvinden. Rapportering over het opsporen van verdachte reisbewegingen bij buitenlandse terroristische strijders wordt gecentraliseerd in de Eenheid risicoanalyse en is derhalve gescheiden van de reguliere operatiegebonden rapportering.

Frontex heeft de gemeenschappelijke risico-indicatoren ontvangen en propageert ook het handboek "Operationalisation of Common Risk Indicators" bij de uitgezonden functionarissen en de gedetacheerde uitgezonden functionarissen voor zij in de gezamenlijke operatie worden ingezet. Het handboek zal worden bijgewerkt met door Europol beschikbaar gestelde informatie en met de informatie die tijdens de door Frontex gecoördineerde gezamenlijke operatie werd verkregen.

De inwerkingtreding van de doelgerichte wijziging van de Schengengrenscodes zal gevolgen hebben voor het gebruik van de gemeenschappelijke risico-indicatoren. Volgens het voorstel zullen in de regel alle reizigers die de buitengrenzen oversteken (onderdanen van derde landen en burgers van de EU) systematisch worden gecontroleerd aan de hand van de relevante databanken, onder voorbehoud van afwijkingen voor land- en zee grenzen en van een overgangperiode van 6 maanden vanaf de inwerkingtreding van de verordening voor de luchtgrenzen. De gemeenschappelijke risico-indicatoren zullen relevant blijven voor de grensdoorlaatposten waarvoor afwijkingen gelden of waarop die overgangperiode van toepassing is.

– *Tenuitvoerlegging van de veiligheidsaspecten van de hotspots/Frontex*

Op 10 februari 2015 heeft de Commissie een omvattende mededeling² over de tenuitvoerlegging van de hotspots in Italië en Griekenland bekendgemaakt en aanbevelingen geformuleerd.

Doelstelling is van alle in de hotspots instromende migranten vingerafdrukken af te nemen en hen aan een controle te onderwerpen. Er worden inspanningen geleverd teneinde de belangrijkste problemen in verband met het ontbreken van infrastructuur (bv. hogesnelheidsinternetverbinding die nodig is om de gegevens te uploaden en te controleren aan de hand van alle databanken; infrastructuur en verstrekte diensten) en van personele middelen (bv. coördinatoren) van het bestuur van de ontvangende lidstaat in de hotspots te verhelpen. Het aantal vingerafdrukafnames is in verhouding toegenomen, maar de vingerafdrukken worden nog steeds niet op systematische wijze geüpload en gecontroleerd aan de hand van alle databanken.

Huidige situatie inzake terrorismebestrijding in **Italië** met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de aanpak voor hotspots:

- Frontex heeft een steunpakket voor Italië voorbereid op het gebied van identificatie, registratie, documentcontrole, debriefing en terugkeer (inzet van 25 Frontex-functionarissen).

² COM(2016) 85 final: Mededeling over de voortgang van de uitvoering van de prioritaire maatregelen van de Europese migratieagenda (10.02.2016)

- Volgens gegevens van de Italiaanse autoriteiten, de IOM en Frontex zijn bij recente ontschepingen in operationele hotspots van bijna 100 % van de personen vingerafdrukken afgenomen (het gemiddelde voor januari 2016 is 87 %)³.
- De vingerafdrukken worden gecontroleerd aan de hand van het nationale geautomatiseerd systeem voor de identificatie van vingerafdrukken AFIS en doorgestuurd aan het centrale systeem Eurodac (Europees systeem voor de vergelijking van dactyloscopische signalen van asielzoekers).
- Frontex steunt documentcontroles tijdens de identificatieprocedure en bij twijfel sturen de functionarissen van Frontex het desbetreffende verdachte document door naar de Italiaanse autoriteiten, die een grondige controle verrichten.
- In Italië zijn de debriefingactiviteiten goed geïmplementeerd en geïntegreerd en worden zij gebruikt voor risicoanalyse en voor de verdere verwerking met het oog op overzending aan Europol.

De Italiaanse autoriteiten werken samen met Europol via de nationale eenheid van Europol aangezien Frontex als derde operationele partner geen deel uitmaakt van de gebruikersgemeenschap van EIS. In de hotspots is nog geen rechtstreekse samenwerking met Interpol ingericht.

Problemen zijn onder meer de beperkte capaciteit van de hotspots, hetgeen gevolgen heeft voor de tijd die beschikbaar is voor volledige identificatie, registratie en veiligheidscontroles. Detachering van **bijkomende deskundigen van de lidstaten dient te worden overwogen om systematische kruiscontroles mogelijk te maken**. Er wordt gewerkt aan een planning voor het opzetten van een mobiel hotspotteam, dat andere ontschepingshavens zou bestrijken.

Huidige situatie inzake terrorismebestrijding in **Griekenland** met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de aanpak voor hotspots:

- Momenteel zijn slechts 2 van de 5 geplande hotspots volledig operationeel (Lesbos en Chios).
- Nog niet alle vingerafdrukken worden rechtstreeks aan de hand van Eurodac gecontroleerd.
- De toepassing voor registratie die op de werkstations voor vingerafdrukken is geïnstalleerd is aangepast om de eindgebruikers in staat te stellen door middel van de zoekoptie de SIS II-databank en de databank voor gestolen of verloren reisdocumenten van Interpol te raadplegen op basis van de opgegeven naam.
- **In diverse hotspots ontbreken nog steeds de veiligheidsscreenings.**

De Griekse instanties werken samen met Europol via de nationale eenheid van Europol.

³ Bijlage 3 bij Commissiemededeling COM(2016) 85 final van 10 februari 2016.

– *Beheer van de migratiecrisis via de IPCR-regeling van de EU - Veiligheid en hotspots*

Sedert de regelingen van de geïntegreerde EU-regeling politieke crisisrespons (IPCR) op 9 november 2015 ten volle zijn geactiveerd, heeft het voorzitterschap diverse IPCR-rondetafels voorgezeten waarop de belangrijkste tekortkomingen en mogelijke oplossingen voor de huidige migratie- en vluchtelingencrisis zijn besproken. Er zijn voorstellen ter ondersteuning van de besluitvorming van de Raad ontwikkeld.

Er zijn vergaderingen georganiseerd over centrale onderwerpen, onder meer over de hotspots. Het opzetten en het goed functioneren van de hotspots, met inbegrip van de veiligheidscontroles, is een prioriteit voor het voorzitterschap. Op 18 november 2015 en op 3 maart 2016 hebben thematische IPCR-rondetafelbijeenkomsten plaatsgevonden waar met name Italië, Griekenland, Europol en Frontex bij aanwezig waren. Er is consensus bereikt dat het noodzakelijk is de veiligheid in de hotspots voorop te stellen, de lacunes in de beschikbare Eurodac-punten aan te pakken om te zorgen voor behoorlijke registratie en vingerafdrukafname, mogelijk te maken dat nationale verbindingsofficieren in de hotspots worden ingezet om samen te werken met Frontex en Europol, en ervoor te zorgen dat er systematisch wordt gecontroleerd aan de hand van diverse databanken (SIS II, het Europol-informatiesysteem EIS, het nationale politiesysteem, het Visuminformatiesysteem VIS en de databank voor gestolen of verloren reisdocumenten SLTD), waar nodig aangevuld met andere instrumenten zoals Prüm en FADO⁴. Het voorzitterschap heeft voorgesteld spoedig een oplossing te ontwikkelen die het mogelijk maakt vingerafdrukken uit te wisselen tussen de lidstaten, en de werkzaamheden om de overeenkomst tussen Frontex en Europol over de uitwisseling van data af te ronden, te versnellen (is ondertussen verwezenlijkt).

Er worden inspanningen geleverd om de kwestie van de **vervalsingen** aan te pakken. Zo ontwikkelt Griekenland een nieuw tijdelijk identificatiedocument met versterkte veiligheidskenmerken, en worden in Italië en Griekenland deskundige documentfunctionarissen ingezet. Het voorbeeld van het door Nederland ingezette grensondersteuningsteam dat wordt geïntegreerd in door Frontex gecoördineerde operaties voor een periode van zes maanden is opmerkenswaardig. Het is een volledig uitgerust multidisciplinair team van 45 personen (marinepolitie, militaire politie, kustwacht, documentdeskundigen, enz) die in staat zijn alle aspecten van grensveiligheid aan te pakken en dat is gestart met het implementeren van de elementaire veiligheidscontroles.

⁴ FADO (False and Authentic Documents Online) is een gerubriceerd, niet-openbaar systeem voor de uitwisseling van informatie tussen documentdeskundigen over reis- en identiteitsdocumenten, dat is opgezet overeenkomstig Gemeenschappelijk Optreden 98/700/JBZ van de Raad. Een deel van de in FADO opgenomen informatie over authentieke documenten wordt via het PRADO-systeem voor het publiek beschikbaar gesteld. PRADO bevat technische beschrijvingen van reis- en identiteitsdocumenten, onder meer van hun belangrijkste beveiligingskenmerken. Deze informatie is toegankelijk op een website van de Raad van de Europese Unie.

– **Samenwerking Frontex-Europol-Eurojust / veiligheidscontroles met betrekking tot migranten**

Er hebben zich significante ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van de operationele samenwerking tussen Frontex en Europol. Op 4 december 2015 is tussen de agentschappen een nieuwe **Operationele overeenkomst** ondertekend teneinde de samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminele activiteiten te intensiveren door uitwisseling van informatie, waaronder persoonsgegevens over verdachte misdadigers, en door het gezamenlijk plannen van operationele activiteiten. Op 17 december 2015 heeft de raad van bestuur van Frontex uitvoeringsmaatregelen voor de verwerking van persoonsgegevens vastgesteld met de voorwaarden waaronder Frontex door de lidstaten verkregen persoonsgegevens mag verwerken tijdens of in het kader van gezamenlijke operaties, snelle interventies en proefprojecten van Frontex. In 2016 is Frontex gestart met een proefexercitie voor de verwerking van persoonsgegevens en de verdere overzending aan Europol. Momenteel loopt binnen gezamenlijke operatie Triton een proefproject met het oog op de invulling van de specifieke werkwijze van PeDRA, een systeem waarin persoonsgegevens zullen worden verwerkt. Daarna moet de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) nog zijn definitieve goedkeuring geven voordat Europol en Frontex op systematische wijze persoonsgegevens kunnen gaan delen.

Het is van belang dat door Frontex verkregen informatie behalve met Europol ook met de betrokken nationale autoriteiten van de lidstaten kan worden gedeeld. Volgens het bepaalde in artikel 11c van de vigerende verordening is dit evenwel niet mogelijk. Evenmin kan Frontex persoonsgegevens van derde landen in verband met criminaliteit en terrorisme ontvangen noch deze gebruiken. Frontex heeft nog geen toegang tot **SIS II**. Die **toegang is belangrijk voor risicoanalyse en opsporing van verdachte reisbewegingen en voor de invoering van informatie, niet het minst voor de operationele activiteiten in de hotspots en in de Westelijke Balkan**. Frontex zou in de toekomst ook toegang tot de databank inzake slimme grenzen moeten krijgen.

Om de EU-aanpak van de migratiecrisis te ondersteunen zijn functionarissen van **Europol** bij toerbeurt ingezet op de door Frontex beschikbaar gestelde locatie in de kantoren van de regionale taskforce van de Europese Unie (EURTF) in Catania (Italië) en Piraeus (Griekenland), waardoor Frontex en Europol de steun aan lidstaten in de voorste linie kunnen coördineren en de in de hotspots verkregen relevante informatie zo goed mogelijk kunnen gebruiken.

Leden van het nationaal Openbaar Ministerie in Italië en Griekenland zijn aangewezen als **Eurojust**-contactpunten om de locaties in de hotspots steun te verlenen en relevante informatie en zaken door te sturen aan de nationale bureaus bij Eurojust met het oog op gerechtelijke afhandeling en coördinatie op EU-niveau.

4. Vuurwapens en explosieven

Op 8 april 2016 treedt de uitvoeringsverordening tot vaststelling van gemeenschappelijke minimumnormen voor het onbruikbaar maken van vuurwapens in werking. De Raad en de Commissie worden verzocht follow-up te verrichten en ervoor te zorgen dat de deadline wordt gehaald. Naar aanleiding van het op 18 november 2015 door de Commissie ingediende voorstel tot bijwerking van de vuurwapenrichtlijn (Richtlijn 91/477/EEG van de Raad van 18 juni 1991) zijn er in de Raad thans besprekingen gaande om overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke aanpak.

Op 2 december 2015 heeft de Commissie een **actieplan van de EU ter bestrijding van de illegale handel in en het gebruik van vuurwapens en explosieven** gepubliceerd. Het actieplan dient als ondersteuning van het wetgevingspakket en zal bestaan uit een handboek voor het traceren en opsporen van illegale vuurwapens, een mogelijk verbod op contante betalingen in het kader van de particuliere verkoop of verwerving van vuurwapens en munitie, en een beoordeling van de verschillende wijzen waarop een informatie-uitwisselingssysteem betreffende het verkeer van vuurwapens binnen de EU kan worden opgezet. In het actieplan wordt aangedrongen op de volledige tenuitvoerlegging van de verordening over precursoren voor explosieven en een herziening daarvan in 2016, evenals op een beter gebruik van bestaande instrumenten en innovatieve detectiemethoden om dreigingen in verband met explosieven aan te pakken. De Commissie ondersteunt initiatieven in het kader van het actieplan via het Fonds voor interne veiligheid.

Bij de bestrijding van vuurwapens via Europol uit hoofde van de **EU-beleidscyclus voor zware en georganiseerde criminaliteit** blijft operationele samenwerking van essentieel belang, met name in het kader van het operationeel actieplan inzake vuurwapens. In 2015 is het aantal lidstaten dat aan het prioritaire punt vuurwapens van de EU-beleidscyclus deelneemt, van 13 naar 20 gestegen. Er wordt aanzienlijk meer gebruik gemaakt van het **Focal Point (FP) Firearms**. Het FP Firearms heeft, sinds de oprichting ervan in januari 2014, meer dan 3 500 bijdragen ontvangen over ongeveer 663 onderzoeken, waarbij meer dan 42 000 vuurwapens, 29 560 personen en ongeveer 3 340 (verdachte) bedrijven betrokken zijn. In 2015 heeft het FP Firearms 2 072 bijdragen ontvangen, oftewel 59 % van het totale aantal bijdragen (3 507); dit houdt een stijging in van 51 % ten opzichte van 2014 (van 1 370 bijdragen in 2014 tot 2 072 eind 2015, d.w.z. in totaal 3 442 eind 2015 – thans 3 507 bijdragen).

Frontex is in toenemende mate betrokken bij zes operationele acties met speciale aandacht voor de Westelijke Balkan en speelt een belangrijke rol bij de bestrijding van de illegale handel in vuurwapens aan de buitengrenzen van de EU. De Eurosur Fusion Services zijn beschikbaar gesteld voor leiders van EMPACT-acties om de bestrijding van grensoverschrijdende illegale handel in vuurwapens te vergemakkelijken. De testfase voor de nieuwe indicatoren voor vuurwapencriminaliteit in de Westelijke Balkanlanden is van start gegaan in het kader van het netwerk voor risicoanalyse van de Westelijke Balkan (WB-RAN), dat door Frontex wordt beheerd. Het doel ervan is gegevens te verzamelen over het opsporen van illegale vuurwapens aan de grenzen. Na de testfase zal in de tweede helft van 2016 een evaluatie worden verricht over de mogelijke consolidatie van het nieuwe gegevensuitwisselingsmodel, zodat een bijdrage wordt geleverd aan een betere afstemming van de operationele respons. Frontex heeft deelgenomen aan de gemeenschappelijke actiedagen (Joint Action Days of JADs) die in 2015 zijn georganiseerd in het kader van de operatie BLUE AMBER en tot doel hadden de illegale handel in vuurwapens tegen te gaan. In 2016 zal Frontex de JADs blijven ondersteunen door middel van gezamenlijke multifunctionele operaties, met name in de Westelijke Balkan.

Het **COSI** heeft ermee ingestemd om een overzicht op te stellen van alle acties die verband houden met illegale vuurwapens.

5. Veiligheidsdiensten

Om de samenwerking tussen de veiligheidsdiensten buiten het EU-kader te intensiveren, werkt de Groep voor terrorismebestrijding (CTG) onder leiding van het Nederlandse voorzitterschap aan het versterken van multilaterale uitwisselingen in real-time en is hij voornemens medio 2016 een nieuw platform op te zetten om dit mogelijk te maken. De voorzitter van de CTG heeft de informele Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 25 januari 2016 ingelicht over de voorgenomen maatregelen.

Bovenop de al bestaande intensieve samenwerking tussen de lidstaten heeft er op initiatief van de Franse nationale inlichtingencoördinator onder auspiciën van Minister van Binnenlandse Zaken Bernard Cazeneuve en met medewerking van de EU-coördinator voor terrorismebestrijding op 1 februari in Parijs een bijeenkomst van Europese overheidsinstanties plaatsgevonden⁵.

⁵ België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Zweden.

6. Strijd tegen terrorismefinanciering

Op 2 februari 2016 heeft de Commissie een **actieplan** ter versterking van de strijd tegen de financiering van het terrorisme gepubliceerd, waarin 20 maatregelen worden voorgesteld, waaronder voorstellen voor wetgevingshandelingen en niet-wetgevende maatregelen. Op 12 februari 2016 heeft de **Raad Ecofin conclusies aangenomen** waarin hij zich verheugd toonde over het actieplan, met name de wijziging van de antiwitwasrichtlijn en de versnelde uitvoering van de bevroeringsmaatregelen van de Verenigde Naties. Er werd bij de lidstaten op aangedrongen vaart te zetten achter de omzetting van de antiwitwasrichtlijn. De Raad heeft opgeroepen tot het opzetten van een EU-platform voor personen en entiteiten van wie de tegoeden door individuele lidstaten overeenkomstig hun nationale wetgeving zijn bevroren vanwege banden met terrorisme.

De vierde **antiwitwasrichtlijn** is op 20 mei 2015 aangenomen en moet uiterlijk eind 2016 op nationaal niveau wettelijk ten uitvoer zijn gelegd. De Commissie zal een voorstel indienen tot wijziging van de 4e antiwitwasrichtlijn op de volgende punten: verscherpte geharmoniseerde cliëntenonderzoekmaatregelen en/of potentiële tegenmaatregelen met betrekking tot derde landen met een hoog risico, virtuele geldwisselplatforms, "prepaid"-instrumenten, toegang van financiële inlichtingeneenheden (FIE's) en andere bevoegde autoriteiten tot centrale registers van bank- en betaalrekeningen of elektronische systemen voor gegevensontsluiting, en betere toegang en uitwisseling van informatie door FIE's. Voorts heeft de Commissie aangekondigd dat zij binnenkort een EU-actieplan zal presenteren voor het aanpakken van illegale geldstromen in verband met de handel in wilde dieren en planten.

Resolutie 2253 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties is op 17 december 2015 aangenomen om maatregelen ter bestrijding van de financiering van terrorisme, met name van Da'esh, te intensiveren. In de resolutie wordt nauwere samenwerking met de particuliere sector aangemoedigd. De lidstaten en Europol moeten nog intensiever met de particuliere sector samenwerken om op operationeel niveau effectief tegen terrorismefinanciering te kunnen optreden.

– **TFTP EU-VS**

Sinds de inwerkingtreding van het TFTP in 2010 heeft het meer dan 16 700 inlichtingen verstrekt. Tussen januari 2015 en eind januari 2016 zijn door de Amerikaanse autoriteiten meer dan 50 bijdragen ingediend en zijn door de lidstaten en Europol 160 verzoeken ingediend, die in totaal meer dan 9 400 inlichtingen opleverden en relevant waren voor alle 28 lidstaten. Het betrof onder meer bijna 100 TFTP-uitwisselingen betreffende reizende strijders (Syrië/Irak/IS), wat meer dan 2 900 aanwijzingen met betrekking tot dit specifieke verschijnsel opleverde (relevant voor 27 lidstaten). Ook bood het TFTP ondersteuning bij de onderzoeken naar de terroristische aanslagen van november 2015, wat tot bijna 800 aanwijzingen leidde. Het TFTP is in het algemeen een waardevol instrument gebleken in de onderzoeken in de strijd tegen het terrorisme: het maakt het makkelijker om terroristische netwerken in kaart te brengen en vult vaak ontbrekende informatie aan in onderzoeksprocessen.

Bij artikel 4 van de TFTP-overeenkomst tussen de EU en de VS zijn gegevens over financiële transacties in verband met de Single European Payments Area (SEPA) uitgesloten van het toepassingsgebied van het TFTP (financiële transacties in euro's van alle EU-lidstaten, plus IJsland, Noorwegen, Liechtenstein, Zwitserland, Monaco en San Marino). In de effectbeoordeling van 2013 werd geconcludeerd dat een traceersysteem binnen de SEPA niet evenredig zou zijn en een beperkte toegevoegde waarde zou hebben.

Sinds februari 2014 moeten alle eurolanden overschrijvingen in euro's en automatische afschrijvingen binnen de eurozone laten verlopen door SEPA-gerelateerde transacties. Tijdelijke uitzonderingen hierop in de EU-lidstaten liepen in februari 2016 af. Eind oktober 2016 zullen alle niet-EU SEPA-landen naar verwachting voldoen aan het SEPA-kader. In het licht van het bovenstaande voorziet het TFTP niet in een instrument om binnen en tussen SEPA-landen terroristische activiteiten en terrorismefinancieringsactiviteiten op te sporen wanneer het SEPA-transacties betreft die volgens artikel 4 van de TFTP-overeenkomst tussen de EU en de VS van het toepassingsgebied ervan zijn uitgesloten.

Dit betekent met name dat er een informatiekloof bestaat voor het verkrijgen van contextuele informatie over buitenlandse terroristische strijders en hun medeplichtigen in SEPA-landen, waardoor er minder mogelijkheden voorhanden zijn om terrorisme(ondersteunings)netwerken, waaronder de daaraan gerelateerde financieringsactiviteiten, op te sporen en te ontwrichten. Deze informatiekloof zal niet worden opgevuld door de integratie van de financiële-inlichtingeneenheid (FIE) in Europol in 2016, aangezien de TFTP-acties geen deel uitmaken van de werkwijze van het FIE-netwerk. In het EU-actieplan van de Commissie ter versterking van de strijd tegen de financiering van terrorisme, dat op 2 februari 2016 is gepubliceerd, wordt vermeld dat de Commissie in het vierde kwartaal van 2016 zal onderzoeken of er behoefte is aan een systeem dat de TFTP-overeenkomst tussen de EU en de VS aanvult.

– ***FIU.NET***

FIU.NET is op 1 januari 2016 onderdeel geworden van Europol (ECTC). Europol huisvest het platform momenteel, maar er is geen interconnectie tussen FIU.NET en de databanken van Europol. FIU.NET biedt nationale FIE's de mogelijkheid om in real-time *FIE-2-FIE*-gegevens te verstrekken en te controleren. In 2016 ligt de nadruk op het voltooiën van de integratie van FIU.NET in Europol op bestuurlijk en technologisch vlak. In dit kader is het van belang om de kenmerken en de technologie van de Match3-databank te behouden.

7. Richtlijn netwerk- en informatiebeveiliging

Op 7 december 2015 heeft het Luxemburgse voorzitterschap een informeel akkoord bereikt met het Europees Parlement over gemeenschappelijke regels ter versterking van de netwerk- en informatiebeveiliging in de hele EU. De nieuwe richtlijn behelst verplichtingen op het gebied van cyberbeveiliging voor exploitanten van essentiële diensten en aanbieders van digitale diensten. Deze exploitanten zullen maatregelen moeten nemen voor het beheer van cyberrisico's en moeten belangrijke beveiligingsincidenten melden, maar voor beide categorieën gelden verschillende regelingen. Het Nederlandse voorzitterschap is voornemens in de komende maanden bijeenkomsten over de oprichting van het CSIRT-netwerk (netwerk voor operationele samenwerking) te organiseren.

8. Digitaal bewijsmateriaal

Internetcommunicatiekanalen en verschillende sociale media, waaronder op versleuteling gebaseerde technologieën, worden op ruime schaal als modus operandi voor terroristische doeleinden gebruikt. Het Luxemburgse voorzitterschap heeft de aanzet gegeven tot een breed politiek debat in de Raad over aangelegenheden die voornamelijk betrekking hebben op de opvraging en het gebruik van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken, zoals de doeltreffendheid van het bestaande kader voor wederzijdse rechtshulp, de gevolgen van de nietigverklaring van Richtlijn 2006/24/EG (richtlijn gegevensbewaring) door het Europees Hof van Justitie, cloudcomputing en jurisdictie, en samenwerking met dienstenaanbieders en de autoriteiten van de VS, evenals op de noodzaak om de grondrechten op dit gebied te eerbiedigen. In het document *Common Challenges in Combating Cybercrime* (doc. 14812/15), opgesteld door Eurojust en Europol aan de hand van operationele en praktische ervaringen, worden mogelijke benaderingen voor het aanpakken van cybercriminaliteitsvraagstukken gepresenteerd vanuit rechtshandavings- en vervolgingsperspectief.

De besprekingen over deze aangelegenheden worden voortgezet door het Nederlandse voorzitterschap en zijn vooral gericht op het opzetten van effectieve wederzijdse rechtshulpprocessen, het vaststellen van een gemeenschappelijke aanpak met betrekking tot bijvoorbeeld de toepasselijke bevoegdheidsbepalingen wanneer de locatie van de gegevens of de oorsprong van een cyberaanval onbekend zijn, en de vraag hoe een gemeenschappelijk kader voor samenwerking met de particuliere sector kan worden vastgesteld, in het bijzonder met buitenlandse aanbieders van internetdiensten. Naar aanleiding van de bespreking op de informele bijeenkomst van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken (Amsterdam, 25-26 januari 2016) zal getracht worden om meer expertise over bovenstaande onderwerpen te verzamelen op de conferentie van het voorzitterschap inzake de jurisdictie in de cyberruimte op 7-8 maart 2016. De resultaten van deze conferentie zullen worden opgenomen op de agenda van de Raad JBZ in juni 2016.

II. VOORKOMEN VAN RADICALISERING EN BESCHERMEN VAN WAARDEN

1. Voorkomen - algemeen

Het Nederlandse voorzitterschap heeft de conferentie "*Think globally, act locally*": *a comprehensive approach to countering radicalisation and violent extremism*" georganiseerd (Amsterdam, 1-2 februari 2016), waar werd ingegaan op het belang van lokale actoren bij terrorismebestrijding in de hele EU en van gepersonaliseerde aanpakken om radicalisering tegen te gaan. Daarnaast werd speciale aandacht besteed aan genderaspecten en teruggekeerde strijders. Ook de werkgroep "LOCAL" van het netwerk voor voorlichting over radicalisering (Radicalisation Awareness Network of RAN) zal aandacht besteden aan het versterken van de lokale capaciteit om radicalisering tegen te gaan via samenwerkingsstructuren. Deze werkgroep dient als referentiepunt voor de interactie met andere relevante initiatieven.

– Netwerk voor voorlichting over radicalisering (RAN) - Excellentiecentrum

De Commissie heeft voor de periode 2014-2017 tot en met 25 miljoen EUR gereserveerd voor het excellentiecentrum van het netwerk voor voorlichting over radicalisering (het RAN), dat op 1 oktober 2015 is opgericht. Het nieuwe centrum is reeds begonnen met haar activiteiten. Zo heeft het studiebezoeken gebracht aan gevangenis in Parijs en Vught (NL) en de Duitse aanpak ter bestrijding van extreemrechts geweld bestudeerd. Het zwaartepunt van bijeenkomsten lag op het herkennen en aanpakken van "lone wolves" en het betrekken van geestelijke gezondheidszorg bij exitstrategieën. De werkgroepen "Onderwijs", "Gevangenis en proeftijd", "Politie en rechts-handhaving", "Jongeren, families en gemeenschappen", "Communicatie en verhalen", "Lokale overheden", "Herdenking van slachtoffers van terrorisme" en "Gezondheidszorg en sociale voorzieningen" hebben eveneens bijeenkomsten gehouden. Voor de komende weken zijn er nog meer bijeenkomsten en vergaderingen van werkgroepen gepland.

Het RAN-excellentiecentrum moedigt wetenschappers en praktijkdeskundigen aan om deel te nemen aan zijn activiteiten. Om de onlangs opgerichte RAN Local en de RAN-werkgroep "Gezondheidszorg en sociale voorzieningen" uit te breiden, worden met name praktijkdeskundigen uit Oost- en Zuid-Europa verzocht zich aan te melden. Nationale autoriteiten kunnen het RAN om volledig door de Commissie gefinancierde en op maat gesneden steun in hun lidstaat verzoeken (opleidingen, workshops en advies). Er hebben reeds twee workshops plaatsgevonden: een RAN-RvE-workshop over info-lijnen in Wenen en een opleiding voor opleiders in Athene. De Commissie onderzoekt manieren om het RAN te betrekken bij activiteiten met belangrijke derde landen, met name in het Midden-Oosten en Noord-Afrika, de Westelijke Balkan en Turkije.

2. Internet

– *EU-eenheid voor de melding van internet-uitingen (EU IRU)*

De EU blijft zich toeleggen op de bestrijding van radicalisering via internet. De EU IRU binnen Europol, die nu deel uitmaakt van het ECTC, heeft 3 351 gevallen van mogelijk gewelddadige/extremistische content geconstateerd, wat tot 2 037 meldingen en 1 793 verwijderingen heeft geleid. Het succespercentage voor meldingen bedraagt 88 %. Er wordt doorgedaan met de proactieve inspanningen richting aanbieders van internetdiensten. Sinds haar oprichting op 1 juli 2015 zijn er 144 bijdragen ontvangen van 26 lidstaten. **Om van de EU IRU een succes te maken, moeten de lidstaten nauw samenwerken met de IRU, zodat het aantal meldingen kan groeien.** Vier lidstaten hebben nog geen nationaal contactpunt voor de IRU aangewezen: zij moeten dit zo spoedig mogelijk doen. De middelen van de EU IRU zijn zeer bepalend voor diens vermogens om resultaat te boeken. Het is de bedoeling dat de EU IRU het personeelsbestand krijgt dat in de opzet voor de eenheid ("Blueprint") is overeengekomen en voorzien. In 2016 zal de IRU een gecentraliseerd concept uitwerken voor het monitoren van sociale media, de vermogens ontwikkelen om de werking van jihadistische netwerken op sociale media te duiden, de betrekkingen met de particuliere sector verder uitbreiden, waaronder "gemeenschappelijke actiedagen", actief bijdragen aan de ontwikkeling van het EU-Internetforum, en een speciaal Europol-platform van deskundigen (EPE) ontwikkelen om de contacten met de academische wereld en onderzoekcentra te structureren en te stimuleren.

– *EU-internetforum*

Op 3 december 2015 heeft de Commissie de eerste ministeriële bijeenkomst georganiseerd van het EU-internetforum van ministers van JBZ en hoge vertegenwoordigers van 's werelds toonaangevende socialemediabedrijven. De deelnemers waren het erover eens dat Da'esh en andere extremistische groepen het internet gebruiken voor de verspreiding van propaganda, het werven van nieuwe rekruten en het aanmoedigen van geweld. Zij waren het ook eens over het belang van doeltreffende mechanismen van de overheid en het bedrijfsleven voor het verwijderen van terroristische content en het bevorderen van doeltreffende tegenverhalen. De ministers hebben op 3 december eveneens bevestigd dat er maatregelen moeten worden genomen om op EU-niveau een dialoog met de sector te houden over haatzaaiende uitlatingen op het internet. Voor deze dialoog zou, in voorkomend geval, gebruik kunnen worden gemaakt van het overkoepelende IT-forum van de EU, in volledige synergie met diens werkzaamheden inzake terrorismebestrijding.

Het forum is op 22 januari 2016 opnieuw bijeengekomen in Brussel om van gedachten te wisselen over een routekaart voor concreet optreden in 2016. De routekaart en de prioriteiten ervan worden ontwikkeld op basis van de inbreng van alle belanghebbenden, en omvatten de doelstellingen die tijdens het startevenement zijn besproken, zoals maatregelen ter bestrijding van haatzaaiende uitlatingen op het internet en betere manieren om schadelijke content te verwijderen.

– *Adviesteam voor strategische communicatie inzake Syrië (SSCAT)*

In december 2015 heeft het SSCAT zijn eerste opleidingssessie voor overheidsdeskundigen uit 20 lidstaten en vertegenwoordigers van de Commissie en de EDEO gehouden. Tijdens de opleiding gaven Facebook, Twitter en YouTube praktische adviezen aan het netwerk, zodat de deelnemers konden zien welk potentieel die platforms hebben om online campagnes zo succesvol mogelijk te maken. Daarnaast presenteerde Al-Jazeera zijn webdocumentaire "*Life on Hold*". Het doel was kennis van de particuliere sector aan te bieden aan het SSCAT-netwerk, met name in verband met de nieuwste technologieën, "digital storytelling"-technieken en redactionele processen.

In het kader van het huidige project zal de samenwerking tussen SSCAT en de Research, Information and Communications Unit (RICU) van het Britse ministerie van Binnenlandse Zaken worden voortgezet tot en met juni 2016. Voor deze periode is het adviesteam versterkt met een seniorbestuurder "creativiteit", die beter kan reageren op specifieke creatieve verzoeken van de lidstaten. Tot op heden hebben 13 lidstaten contact gezocht met de SSCAT-adviesdienst. De volgende vergadering van het SSCAT-netwerk vindt plaats in Brussel op 16 maart 2016 en in juni 2016 wordt een conferentie georganiseerd. De Commissie rondt momenteel de regelingen af voor de voortzetting van het project na medio 2016.

3. Strafrechtelijke reactie op radicalisering

Naar aanleiding van de conferentie op hoog niveau van 19 oktober 2015 over de strafrechtelijke reactie op radicalisering heeft de Raad de Conclusies van Raad van 20 november 2015 over een krachtiger strafrechtelijke reactie op radicalisering tot terrorisme en gewelddadig extremisme aangenomen. De Commissie heeft de volgende eerste stappen genomen om deze conclusies ten uitvoer te leggen.

Op verzoek van de Commissie heeft het Europees netwerk voor justitiële opleiding (ENJO) zijn begroting voor 2015 en 2016 aangepast en heeft het tussen oktober 2015 en maart 2016 vier opleidingssessies van anderhalve dag georganiseerd over de justitiële aspecten van terrorismebestrijding en preventie van radicalisering. Het programma wordt uitgevoerd in samenwerking met de gerechtelijke academies van Frankrijk, Spanje, Duitsland en België, en staat open voor rechters en leden van openbare ministeries uit de 28 EU-lidstaten. Verwacht wordt dat 240 rechters, leden van openbare ministeries en rechtsdocenten zullen deelnemen. 54 gespecialiseerde en niet-gespecialiseerde rechters en leden van openbare ministeries nemen deel aan uitwisselingen die gemiddeld 3 dagen duren en in zeven EU-lidstaten worden georganiseerd (IT, FR, UK, BE, SE, ES, DE). Om de door de Commissie verzochte justitiële opleidingsactiviteiten af te ronden zal er op 20 mei 2016 in Brussel een slotconferentie georganiseerd worden waaraan Commissielid Jourova zal deelnemen en waarbij bijzondere aandacht wordt besteed aan de opleiding van gevangensmedewerkers met betrekking tot deradicalisering.

Er zijn ook middelen uitgetrokken voor projectfinanciering in het kader van het programma "Justitie" in 2015 en 2016: 1,5 miljoen euro is uitgetrokken voor een oproep tot het indienen van voorstellen voor justitiële opleiding in 2015 (JUST/2015/JTRA/AG/EJTR) in het kader van de prioriteiten "justitiële aspecten van de strijd tegen terrorisme en georganiseerde misdaad" en "Preventie van radicalisering in detentie". De beoordeling is nog gaande.

1 miljoen euro is uitgetrokken voor een oproep tot het indienen van voorstellen voor justitiële samenwerking in 2015 (JUST/2015/JCOO/AG) in het kader van de prioriteit "terrorismebestrijding door preventie van radicalisering". Deze oproep werd in november 2015 gepubliceerd en in januari 2016 afgesloten. De prioriteiten omvatten: (1) de preventie van radicalisering in gevangenssen, inclusief reclasseringsprogramma's; (2) de bevordering van alternatieven voor detentie en het onderzoek van de rol van reclassering op EU-niveau bij de strijd tegen radicalisering, inclusief reclasseringsprogramma's; (3) de ontwikkeling van risicobeoordelingsmethoden; en (4) de rol van jeugdstrafrechtstelsels in de context van terrorismebestrijding. De Commissie heeft slechts enkele aanvragen ontvangen, die momenteel beoordeeld worden.

Het jaarlijkse werkprogramma 2016 van het programma "Justitie" (dat nog niet is aangenomen) bevat een oproep tot het indienen van voorstellen voor subsidies ten belope van 4 miljoen euro voor het uitvoeren van acties ter ondersteuning van projecten met het oog op de preventie van radicalisering die leidt tot terrorisme en gewelddadig extremisme. De oproep zal midden 2016 gepubliceerd worden en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de Conclusies van de Raad van 20 november 2015 over een krachtiger strafrechtelijke reactie zal prioritair zijn.

De Commissie werkt samen met Eurojust aan de Terrorism Conviction Monitor (TCM) met betrekking tot het toepasselijke wetgevingskader en de desbetreffende jurisprudentie in de lidstaten inzake terrorisme en gewelddadige radicalisering, inclusief het gebruik van alternatieven voor vervolging en detentie. De Commissie werkt samen met de Europese Reclasseringsorganisatie (CEP) en EuroPris, die beide door middel van exploitatiesubsidies in het kader van het programma "Justitie" gefinancierd worden, met het oog op hun inbreng bij specifieke opleidingen voor gevangenis- en reclasseringspersoneel. EuroPris heeft op 24 en 25 november 2015 een deskundigengroep "radicalisering" bijeengeroepen. Op 26 april 2016 zal het Platform strafrechtpleging (EuroPris, CEP en het Europees forum voor herstelrecht) een conferentie over radicalisering en gewelddadig extremisme organiseren in Barcelona. De Commissie werkt ook nauw samen met de Raad van Europa: de *Working Group for Penological Cooperation* (PC-CP) werkt aan een handboek over radicalisering, bestemd voor gevangenispersoneel. DG JUST zal in 2016 aan de Raad van Europa een rechtstreekse subsidie toezeggen voor de ontwikkeling van de *SPACE Statistics* (statistieken op strafrechtelijk gebied) en voor de instelling van een netwerk van gevangenistoezichthouders (netwerk EU NPM) in de lidstaten. Dit zal het mogelijk maken gegevens te verzamelen over de omvang van de radicaliseringsproblematiek in de lidstaten.

De RAN-werkgroep "Prison & Probation" zal eveneens bij de tenuitvoerlegging van de conclusies van 20 november 2015 worden betrokken.

4. Voorkomen van radicalisering door middel van onderwijs, het bevorderen van verdraagzaamheid en het bestrijden van discriminatie, racisme en vreemdelingenhaat

– *Onderwijs*

De Commissie beoogt concrete **initiatieven op het gebied van onderwijs, jeugdzaken, cultuur en sport om radicalisering te voorkomen**. Er zijn vlaggenschipprojecten en gerichte oproepen in het kader van Erasmus + (400 miljoen euro tot en met 2020) voorzien. De doelstellingen van de verklaring van Parijs van de ministers van Onderwijs van 17 maart 2015 hebben voorrang gekregen voor financiering door Erasmus + reeds vanaf 2016.

– *Bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat*

Als hoedster van de Verdragen heeft de Commissie sinds december 2015 onderzoeken ingesteld naar de omzetting en tenuitvoerlegging in een aantal lidstaten van Kaderbesluit 2008/913/JBZ betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht, teneinde waar nodig inbreukprocedures in te leiden.

Terzelfder tijd worden meer inspanningen geleverd om de lidstaten te helpen bij de **ontwikkeling van proactieve onderzoeks- en vervolgingspraktijken**, onder meer door de instelling in 2016 van een nieuwe EU-werkgroep op hoog niveau voor de bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en andere vormen van onverdraagzaamheid als een platform voor de uitwisseling van beste praktijken, alsmede om richtsnoeren voor de lidstaten op te stellen en de samenwerking met betrokken actoren, waaronder het maatschappelijk middenveld, te versterken. De voorkoming en bestrijding van alle vormen van onverdraagzaamheid blijven een financieringsprioriteit van het programma "Rechten, gelijkheid en burgerschap", en de financiering zal in 2016 verder worden geprioriteerd met het oog op de ondersteuning van specifieke opleidingen voor ambtenaren en de bevordering van het controleren, rapporteren en vastleggen van gevallen van haatcriminaliteit en haatzaaiende uitlatingen.

Voorts heeft de Commissie, als rechtstreeks vervolg op het eerste jaarlijkse colloquium over de grondrechten van 1 en 2 oktober 2015, mevrouw Katharina von Schnurbein als coördinator voor de bestrijding van antisemitisme en de heer David Friggieri als coördinator voor de bestrijding van moslimhaat aangesteld. De belangrijkste taken van de twee coördinatoren bestaan erin de problemen van beide gemeenschappen onder de aandacht van het politieke niveau van de Commissie te brengen en de inspanningen te helpen coördineren tussen diensten in het kader van het overkoepelende beleid van de Commissie op het gebied van racisme, vreemdelingenhaat en andere vormen van onverdraagzaamheid. De coördinatoren zullen nauw samenwerken met de lidstaten, het Europees Parlement, andere instellingen en relevante maatschappelijke organisaties.

– *Aanpak van de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen op internet waarin wordt opgeroepen tot geweld en haat*

Als vervolg op het eerste jaarlijkse colloquium over de grondrechten van 1 en 2 oktober 2015 werd **een dialoog tussen de EU en IT-bedrijven, de lidstaten en het actoren uit het maatschappelijk middenveld over haatzaaiende uitlatingen op het internet** op gang gebracht. Deze dialoog heeft tot doel manieren te zoeken om de ontwikkeling van tegenverhalen te bevorderen, de huidige uitdagingen te boven te komen teneinde de bestaande rapportagesystemen te verbeteren en ervoor te zorgen dat illegale haatzaaiende uitlatingen waarin wordt opgeroepen tot haat onmiddellijk worden verwijderd, de rol van "betrouwbare rapporteurs" en het maatschappelijk middenveld bij het opmerken en melden van haatzaaiende uitlatingen op het internet te bespreken en, ten slotte, de transparantie bij de toepassing van de procedures voor kennisgeving en verwijdering te verhogen.

De werkzaamheden op het gebied van haatzaaiende uitlatingen op het internet sluiten aan bij de in mei 2015 ingevoerde strategie voor een digitale eengemaakte markt. Als regelgevingsreactie werd in dit verband op 30 december 2015 een openbare raadpleging inzake platforms en illegale inhoud afgesloten, waarbij onder meer gekeken werd naar het toepassingsgebied van de vrijstelling van aansprakelijkheid in de richtlijn inzake elektronische handel, de procedures voor kennisgeving en verwijdering, en de zorgplicht. De richtlijn audiovisuele mediadiensten, waarin uitzendingen met haatzaaiende uitlatingen door bepaalde voorschriften worden verboden, wordt ook herzien, met name om de doeltreffendheid van de Richtlijn in het geconvergeerd medialandschap onderzoeken.

– *Instrumentarium voor het communiceren van respect, verdraagzaamheid en non-discriminatie in de EU*

Het Bureau van de EU voor de grondrechten (FRA) en het ministerie van Binnenlandse Zaken van de Republiek Oostenrijk hebben in december 2015 in Wenen een workshop georganiseerd over de ontwikkeling van een instrumentarium van beste praktijken voor het communiceren van respect, verdraagzaamheid en non-discriminatie in de EU. Onder de deelnemers waren vertegenwoordigers van EU-instellingen, nationale en lokale overheden, en communicatie-deskundigen die gespecialiseerd zijn in racismebestrijding, deradicalisering en het bevorderen van verdraagzaamheid, respect en non-discriminatie. De belangrijkste resultaten van de workshop waren de volgende: communicatie moet niet als een unilateraal top-down instrument maar als een dialoog geïnterpreteerd worden; deelnemers aan die dialoog dienen in het ontwerp van dergelijke communicatiestrategieën te worden opgenomen; de rol van actoren op lokaal niveau wordt benadrukt; de in het Handvest van de grondrechten verankerde rechten en waarden moeten worden gecommuniceerd; er moet een verschuiving plaatsvinden van reactie naar preventie, waarbij de aandacht niet beperkt blijft tot het tegenverhaal maar er ook een positief verhaal wordt verteld. De resultaten zullen worden voorgelegd aan de betrokken Raadsgroepen en de betrokken actoren op nationaal en EU-niveau. De resultaten zullen ook als input dienen voor het grondrechtenforum van het FRA in juni 2016.

III. SAMENWERKEN MET ONZE INTERNATIONALE PARTNERS

De Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) heeft de externe prioriteiten van de EU inzake terrorismebestrijding op 14 december 2015 besproken en is overgekomen, zoals aangegeven in een eerder verspreide brief van de hoge vertegenwoordiger, dat de conclusies van de RBZ over terrorismebestrijding van 9 februari 2015 dringend ten uitvoer gelegd moeten worden. In haar brief behandelde de hoge vertegenwoordiger een aantal prioritaire regio's waar de belangen van de EU het duidelijkst door terroristische groepen worden bedreigd (het Midden-Oosten en Noord-Afrika, Turkije, de Westelijke Balkan) en gaf zij een aantal thematische prioriteiten aan, waaronder de bestrijding van gewelddadig extremisme, terrorismefinanciering en luchtvaartbeveiliging.

– *Het Midden-Oosten en Noord-Afrika (MONA) en Turkije*

Pakketten voor terrorismebestrijding bevinden zich in verschillende ontwikkelingsstadia, met een aantal prioritaire landen in de **MONA**-regio en **Turkije**.

HV/VV Mogherini bereidt een brief aan de Tunesische premier voor waarin het alomvattend pakket voor terrorismebestrijding dat aan **Tunesië** zal worden aangeboden en op 26 november 2015 door het PVC werd goedgekeurd, wordt uiteengezet. Parallel daaraan wordt verder gewerkt om de maatregelen uit het pakket uit te voeren. Tunesië heeft een coördinator aangesteld voor het programma van 23 miljoen euro voor de hervorming van de veiligheidssector, zodat de uitvoering van start kan gaan. Het financieel besluit van de Commissie om een aantal deskundigen bij de Tunesische autoriteiten in te zetten ter ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van een alomvattende aanpak van terrorismebestrijding is in december 2015 aangenomen. In januari 2016 is een project ter ondersteuning van de justitiële afdeling voor terrorismebestrijding (IcSP lange termijn, 300 000 euro) van start gegaan. In december 2015 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan het besluit inzake een project voor het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij grensbeveiliging en grensbeheer en het uitdragen van realistische bestaansalternatieven onder gemarginaliseerde grensgemeenschappen. Dit besluit werd geïmplementeerd door Danish Refugee Council/Danish Demining Group en International Alert, in partnerschap met een aantal lokale NGO's. In het kader van het project PREV-UE (preventie van radicalisering) zijn opleidingsactiviteiten verricht.

Op verzoek van de Tunesische autoriteiten heeft TAIEX in januari 2016 een bezoek gebracht om de EU-steun ter versterking van de capaciteiten inzake radicaliseringspreventie van de terrorismebestrijdings-/beveiligingsafdeling te onderzoeken. Een bezoek van het netwerk voor voorlichting over radicalisering is in voorbereiding. Daarnaast is een Tunesische delegatie door Eurojust uitgenodigd voor een studiebezoek in maart om na te gaan hoe de samenwerking verbeterd kan worden. Justitiële samenwerking in strafzaken wordt aangemoedigd door het bevorderen van de instrumenten van de Raad van Europa.

Van 15 tot en met 17 december hebben de EU-coördinator voor terrorismebestrijding en de plaatsvervangend secretaris-generaal van de EDEO **Jordanië** bezocht. Uit de ontmoetingen met de Jordaanse autoriteiten bleek een grote belangstelling voor nauwe samenwerking op het gebied van bestrijding van terrorismefinanciering, grens- en luchtvaartbeveiliging, en bestrijding van gewelddadig extremisme. Om een duidelijk inzicht in de gemeenschappelijke prioriteiten te krijgen, heeft de Jordaanse regering ermee ingestemd op 15 maart een workshop inzake terrorismebestrijding met deskundigen uit de lidstaten te organiseren.

Die zou moeten leiden tot een gemeenschappelijk stappenplan om enerzijds de omvang van de bestaande samenwerking te tonen, waaronder een project van 10 miljoen euro voor de opbouw van de capaciteit van zowel de Jordaanse regering als het Jordaanse maatschappelijk middenveld om het hoofd te bieden aan de uitdaging van het gewelddadig extremisme, en anderzijds nieuwe gebieden van samenwerking inzake terrorismebestrijding te identificeren, waaronder projecten voor capaciteitsopbouw, de bevordering van justitiële samenwerking in strafzaken met de instrumenten van de Raad van Europa, en activiteiten met EU-agentschappen, waaronder Europol en Cefpol. Een delegatie van het EU-netwerk voor voorlichting over radicalisering heeft begin december een bezoek aan Jordanië gebracht om radicalisering in gevangenissen te bespreken.

Op 26 en 27 januari 2016 heeft in **Libanon** een dialoog over terrorismebestrijding plaatsgevonden. Voor de EU hebben de EU-coördinator voor terrorismebestrijding, de plaatsvervangend secretaris-generaal van de EDEO en de veiligheidsdirecteur van DG Binnenlandse Zaken, evenals Europol, Cefpol en Frontex deelgenomen. De EU legt momenteel de laatste hand aan een stappenplan voor samenwerking inzake terrorismebestrijding met de Libanese autoriteiten. Dit zal bijdragen tot nauwere samenwerking op de volgende gebieden: bestrijding van gewelddadig extremisme, justitie en rechtshandhaving, justitiële samenwerking in strafzaken, luchtvaartbeveiliging, en bestrijding van terrorismefinanciering. Beide zijden waren het erover eens dat de EU-instanties, en in het bijzonder Europol en Cefpol, een belangrijke rol zouden kunnen spelen bij het smeden van sterkere banden op het gebied van rechtshandhaving. Op basis van het stappenplan zal de EU een alomvattend bijstandspakket voor terrorismebestrijding voor Libanon ontwikkelen, gebaseerd op het model van het pakket voor Tunesië.

Op 16 en 17 februari 2016 hebben de EU-coördinator voor terrorismebestrijding en de plaatsvervangend secretaris-generaal van de EDEO **Algerije** bezocht. Na ontmoetingen op hoog niveau met de ministers voor de Maghreb en de Sahel van Binnenlandse Zaken en van Religieuze Aangelegenheden, en hoge ambtenaren van het ministerie van Justitie is overeengekomen vóór de zomer van 2016 een workshop inzake terrorismebestrijding te organiseren om concrete gebieden voor toekomstige samenwerking inzake terrorismebestrijding te identificeren. Mogelijke gebieden voor toekomstige samenwerking zijn onder meer een strafrechtelijke aanpak van de strijd tegen terrorisme, bijstand aan gespecialiseerde justitiële afdelingen voor terrorismebestrijding, preventie van radicalisering/deradicalisering, crisisbeheersing na een terroristische aanslag, de toetreding van Algerije tot verdragen van de Raad van Europa, de ontwikkeling van wetteksten, nauwere samenwerking met EU-instanties, en samenwerking om capaciteitsopbouw aan landen in de regio te bieden. Algerije heeft een voorstel gedaan voor een strategische dialoog over beveiliging en terrorismebestrijding. De EU zal baat hebben bij de deskundigheid van Algerije, vooral inzake deradicalisering. In december 2015 is een deskundige op het gebied van terrorismebestrijding/beveiliging ingezet in de EU-delegatie in Algiers. Het PVC/COSI zal op 3 maart over het bezoek geïnformeerd worden en zal verdere richtsnoeren voor verdere stappen verstrekken.

Na de workshop met **Turkije** inzake terrorismebestrijding in juni 2015 is voor het voorjaar van 2016 een verbeterde en gerichte dialoog over terrorismebestrijding gepland om de laatste hand te leggen aan een overeenkomst waarin de samenwerking tussen de EU en Turkije inzake terrorismebestrijding op een aantal belangrijke gebieden verankerd wordt. Na een bezoek van een Europol-team aan Ankara begin februari 2016 heeft de Raad van bestuur van Europol zijn goedkeuring gehecht aan het voorstel om zo spoedig mogelijk een verbindingsofficier van Turkije bij Europol te detacheren. De EU finaliseert momenteel ook een door het IcSP gefinancierd project "Improving effectiveness of the EU-Turkish joint action vis-à-vis foreign terrorist fighter threats". Dit project zal de Turkse grensautoriteiten bewuster helpen maken van de aanpak van de uitdaging van terugkerende buitenlandse terroristische strijders. Een bezoek van het netwerk voor voorlichting over radicalisering aan Ankara is in voorbereiding.

Er is vooruitgang geboekt met een aantal in 2015 gestarte terrorismebestrijdingsprojecten: Een door het IcSp (korte termijn) gefinancierd en door Cepol uitgevoerd project inzake het **EU/MONA-partnerschap** voor opleidingen inzake terrorismebestrijding (met de nadruk op opleidingen inzake terrorismebestrijding voor Tunesië, Libanon, Jordanië en Turkije, en uitwisselingen en studiebezoeken voor partners uit de MONA-regio) is in februari 2016 van start gegaan (18 maanden, 2,5 miljoen euro). Een door de British Council / RICU uitgevoerd project inzake **strategische communicatie** met de nadruk op Tunesië, Marokko en Libanon is in november 2015 gestart (18 maanden, 3,5 miljoen euro).

Het projectteam zet zich reeds in om de Tunesische autoriteiten te ondersteunen en zal in de komende weken informatiebezoeken aan Beiroet en Rabat brengen. In november 2015 is in Irak een projectteam ingezet om, in samenwerking met de nationale veiligheidsadviseur, de mechanismen voor informatie-uitwisseling en coördinatie van de Iraakse veiligheidsinstanties te ondersteunen en hen bij te staan bij de eerbiediging van de mensenrechten (18 maanden, IcSP korte termijn, 3,5 miljoen euro).

De taskforce Arabische strategische communicatie, onder leiding van de EDEO, heeft de laatste hand gelegd aan zijn actieplan, ontwikkelt proefprojecten in geselecteerde landen uit de MONA-regio en in zijn eigen hoofdkwartier, en werkt samen met andere verwante projecten, met bijzondere aandacht voor jongeren. Een initiatief inzake jongeren en bestrijding van radicalisering in Europa en de MONA-landen, onder leiding van HV/VV Mogherini, is in voorbereiding. DG Onderwijs en Cultuur onderzoekt de **uitbreiding van virtuele studentenuitwisselingen** met de MONA-regio, voortbouwend op het bestaande e-twinningnetwerk. Dit onlineplatform is reeds actief in Tunesië en telt er momenteel bijna 300 geregistreerde leerkrachten en 85 geregistreerde scholen.

Op basis van een nota van de EU-coördinator voor terrorismebestrijding heeft het COSI in november en december 2015 twee besprekingen gevoerd over het **intensiever gebruik van JBZ-instrumenten en -instanties in het MONA-gebied**.

De EU blijft haar steun verlenen aan de inspanningen van de speciale vertegenwoordiger van de VN, Staffan de Mistura, om te bemiddelen bij het vinden van een politieke oplossing voor het **Syrische conflict** waarbij de regionale bevoegdheden worden betrokken. De EU heeft haar steun ook verleend aan de Conferentie in Londen over Syrië die op 4 februari plaatsvond en geleid heeft tot nieuwe toezeggingen ten belope van circa 11 miljard dollar om de regio te helpen het hoofd te bieden aan het door het Syrische conflict toegebrachte trauma. De toegezegde steun voor de buurlanden van Syrië die een immense humanitaire last hebben moeten dragen, zou de bezorgdheden over toegenomen radicalisering moeten helpen aanpakken. In de ontwerpen van **in voorbereiding zijnde EU Compacts voor Jordanië en Libanon** wordt nadrukkelijk gewezen op het belang van samenwerking inzake terrorismebestrijding, alsmede op de behoefte aan meer vooruitgang met sociaal-economische aangelegenheden en het opnemen van vluchtelingen.

Uit een definitieve beoordeling van het door de Commissie gefinancierde terrorismebestrijdingsproject **Sahel** (IcSP lange termijn) is gebleken dat dit project een belangrijke rol heeft gespeeld bij de uitvoering van de EU-strategie voor de Sahel en de EU-terrorismebestrijdingsstrategie. Dankzij dit project is de EU is geloofwaardiger geworden als speler op veiligheidsgebied in de Sahel. Verscheidene door het IcSP gefinancierde projecten worden momenteel op regionaal en nationaal niveau in **Afrika** uitgevoerd of voorbereid. Prioriteiten zijn preventie van gewelddadig extremisme, strafrechtelijke ondersteuning voor terrorismebestrijding, pedagogische ondersteuning van madrassa's en algemene aspecten van terrorismebestrijding.

– ***Westelijke Balkan***

De voornaamste uitdaging in deze regio blijven preventie (inclusief in gevangenis), verdachte reisbewegingen (buitenlandse terroristische strijders), vuurwapens en terrorismefinanciering. Op 3 en 4 december 2015 heeft de Raad JBZ heeft de "geïntegreerde en complementaire bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme in de Westelijke Balkan" (document 11625/3/15) aangenomen en ingestemd met de tenuitvoerlegging van het geïntegreerde actieplan 2015-2017 van het initiatief terrorismebestrijding Westelijke Balkan (WBCTi) dat door een aantal kernlidstaten van de EU, onder leiding van Slovenië en Oostenrijk, werd opgesteld. Met deze aanpak van veiligheidsgovernance wordt beoogd de activiteiten en initiatieven in de regio in verband met de bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme te coördineren via de Raad voor regionale samenwerking (platform RCC) op politiek niveau, via de overeenkomst inzake politieë samenwerking voor Zuidoost-Europa (platform PCC SEE) op strategisch niveau en via het initiatief terrorismebestrijding (platform CTI) op operationeel niveau.

De Commissie verleent financiële voor aan de tenuitvoerlegging van het WBCTi via het instrument voor pretoetredingssteun. Het zal van belang zijn deze steun de komende jaren te handhaven en op te voeren, onder meer door spoedig RAN-expertise te verschaffen. Er wordt momenteel uitgezocht welke vorm van RAN-bijstand het meest passend is.

– ***Luchtvaartbeveiliging***

De terroristische aanslagen op de Metrojet-vlucht in de centrale Sinai op 31 oktober 2015 en op een vlucht uit Mogadishu op 9 februari brengen de bedreiging van terroristen voor de burgerluchtvaart scherp in herinnering. Na het Metrojet-incident heeft de Commissie geholpen de informatiedeling tussen de lidstaten, EU-instanties en internationale partners te coördineren. Een aantal lidstaten heeft ook besprekingen gevoerd om de draagwijdte van een gemeenschappelijke aanpak te onderzoeken.

Op 1 november 2015 is het vierjarenproject inzake **beveiliging van de burgerluchtvaart in Afrika en op het Arabisch schiereiland (CASE)** van start gegaan. Dit project voor capaciteitsopbouw wordt gefinancierd door de Commissie (7,5 miljoen euro, IcSP lange termijn) en uitgevoerd door de Europese Burgerluchtvaartconferentie (ECAC), die wat expertise betreft door de lidstaten bijgestaan wordt (deskundigen voor een korte termijn). De stuurgroep van het CASE-project is op 3 februari 2016 voor het eerst bijeengekomen.

De EU dient zich te bezinnen op de mogelijkheden voor dringende bijstand voor luchthavens in de MONA-regio en daarbuiten die het intensiefst door Europese burgers worden gebruikt, hetzij in het kader van het CASE-project, hetzij door middel van aanvullende steunmaatregelen.

– ***Bestrijding van gewelddadig extremisme***

De bestrijding van gewelddadig extremisme is een belangrijk onderdeel van de projecten inzake extern optreden van de EU die momenteel in een aantal prioritaire landen en regio's voorbereid of uitgevoerd worden. Uit een analyse van november 2015 in het kader van het terrorisme-bestrijdingsproject MORSE (Monitoring Support Mechanism) van de EU is gebleken dat de EU ongeveer 142 miljoen euro heeft besteed aan projecten wereldwijd in verband met de bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme. De EU heeft in het kader van een informele bijeenkomst over de bestrijding van gewelddadig extremisme op 13 januari met de VS van gedachten gewisseld over de coördinatie van inspanningen. Met andere belangrijke partners worden soortgelijke raadplegingen beoogd.